Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 49 (771) БЕЛАСТОК 6 СНЕЖНЯ 1970 г. ЦАНА 60 гр.

Маестат і дынамізм шахцёрскага Шлёнска — танец «Траяк».

Паўмесяца выступаў у Беластоку папулярны і дасканалы калектыў песні і танца „Шлёнск”. Працуе ён пад мастацкім кіраўніцтвам заслужанага шлёнскага збіральніка і знаўцы фальклору, творцы калектыва — Станіслава Хадыны.

„Шлёнск” прыехаў у Беласток па запрашэнню Беластоцкага аддзела Агульнапольскай турыстычнай спулдзельні „Грамада”.

Штовечар перад асветленым тэатрам стаялі аўтобусы, якімі прыязджалі на канцэрты людзі з вёскі. Былі арганізаваны нават спецыяльныя паязды, напрыклад з Голдапскага павета адзін раз поезд прывёз 500 чалавек.

„Шлёнск” спявае і танцуе перш за ўсё поўныя жыцця і раздолля шлёнскія песні і танцы, хоць не староніцца і фальклору іншых раёнаў.

„Шлёнск” з'яўляецца арыгінальным і самародным творам дынамічнага, багатага і прыгожага польскага Шлёнска, шахцёрскага Шлёнска, які 4 снежня штогод святкуе традыцыйную „Барбурку” — дзень шахцёрскага брацтва, дзень радасці людзей працы.

Калектыў „Шлёнска” з'яўляецца частым госцем у шахцёраў, а таксама на „Барбурцы”.

Наш фотарэпартаж зроблены ў час выступленняў „Шлёнска” ў Беластоку. Мы спалучаем яго са святам рабочага Шлёнска. Калектыў „Шлёнска” сваёй песняй шле нам прывітанні ад шахцёрскай зямлі.

Тэкст Вера Леўчук

Фота Цаф — Раман Сянько

Жаночая група хору.

На народных інструментах рэха далёка нясе кліч песні — ад гор высокіх да мора глыбокага.

Мужчынская сіла і вытрымаласць праяўляецца ў гуцульскім танцы.

Фрагмент у зблізкэнні.

БГКТ хроніка

■ 18-га лістапада ў Беларускім ліцэі ў Гайнаўцы адбылося выязное пасяджэнне секцыі беларускага школьніцтва акругавага метадычнага цэнтра на чале з яго дырэктарам др Ежым Немцам. У пасяджэнні прынялі ўдзел кіраўнікі секцый беларускай мовы павятовых метадычных цэнтраў, сакратар ГП Янка Зенюк і старшыня камісіі асветы ГП Мікалай Гайдук. Былі разгледжаны наступныя пытанні: а) педагагічнае майстэрства кіраўнікоў павятовых метадычных цэнтраў беларускай мовы і ўзровень падрыхтоўкі выкладчыкаў беларускай мовы, б) матэрыяльная база да выкладання беларускай мовы, в) формы прафесіянальнага дасканалення настаўнікаў беларускай мовы. Удзельнікі гэтай нарады перад сваім пасяджэннем пабывалі ў беларускім ліцэі і пачатковай школе № 3 у Бельску Падляшскім і цікавіліся ўсімі справамі, звязанымі з выкладаннем беларускай мовы.

■ 19-га лістапада прэзідыум Галоўнага праўлення правёў сваё пасяджэнне ў Мілейчыцах, супольна з членамі прэзідыума сямяціцкага аддзела БГКТ. У павестцы дня была ацэнка выканання пастаноў VI справаздачна - выбарчай канферэнцыі аддзела, якая адбылася 20.IV.1969 года. Справаздачу чытаў старшыня аддзела Анатоль Мартыновіч. Прыводзім некалькі даных з даклада: у Сямяціцкім павеце налічваецца 550 членаў. 60% — гэта моладзь. 30% — члены ПАРП. 2% — ЗСЛь. 40% — гэта члены Саюза вясковай моладзі. Членскія складчыны аплачаны за гэты год (да 19.XI.) у 65%. Існуе 14 мастацкіх калектываў. З нагоды 25-ай гадавіны Народнай Польшчы і 100-ай з дня нараджэння У. І. Леніна актывісты аддзела арганізавалі 52 фотавыстаўкі, 12 акадэмій, 28 савецкіх фільмаў і прачыталі 63 даклады. У пасяджэнні ГП БГКТ прыняў таксама ўдзел кіраўнік грамадскага аддзела ўнутраных спраў ВРН у Беластоку — Мікалай Куц і інструктар павятовага камітэта ПАРП у Сямяцічах Аляксандр Кондэль.

■ Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку 21-га лістапада арганізаваў вечарыну для моладзі. На ёй выступіў з гутаркай лектар таварыства паўсюдных ведаў на тэму „Шкоднасць курэння і алкаголю для арганізму чалавека”. (мх)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

РАШУЧАЕ АСУДЖЭННЕ

У сувязі з налётамі бамбардзіроўшчыкаў паветраных сіл ЗША на тэрыторыі ДРВ у ноч на 21 лістапада г.г. ТАСС апублікавала заяву.

Апрача пацверджання, што ўзброеныя сілы ДРВ, адбіваючы напад, збілі шэсць амерыканскіх самалётаў, у заяве ТАСС гаворыцца: «На якой падставе Злучаныя Штаты прысвойваюць сабе права парушаць граніцы паветранай прасторы, суверэннай дзяржавы, спрабуюць перанесці ў адносіны паміж дзяржавамі «законы джунгляў»? Не выклікае сумненняў, што вынікам такіх дзеянняў можа быць толькі далейшае ўскладненне абстаноўкі ва ўсім Індакітаі».

Новая правакацыя ЗША выклікала законны гнеў і абурэнне ў сусветнай грамадскасці, якая справядліва ацаніла гэтыя дзеянні як яўнае імкненне Вашынгтона працягваць у далейшым раздуваць ваенны канфлікт на Індакітайскім паўвостраве.

ТАСС упаўнаважан заявіць, гаворыцца ў заяве, што Савецкі Саюз поўнасцю падтрымлівае пазіцыю ўрада ДРВ, які рашуча запатрабаваў ад урада ЗША спыніць усе акцыі, што з'яўляюцца замахам на суверэнітэт і бяспеку Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

У ТАН АСУДЖАЕ

У сувязі з аднаўленнем налётаў амерыканскай авіяцыі на тэрыторыю ДРВ, генеральны сакратар ААН У Тан зрабіў заяву, у якой асудзіў дзеянне ЗША супраць Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

Зыходзячы з маёй пазіцыі ў адносінах да бамбардзіровак Паўночнага В'етнама, якая неаднаразова выказвалася ў мінулым, сказаў У Тан, я разглядаю нядаўнае аднаўленне бамбардзіровак на Поўначы як трывожную падзею.

Як вядома, Генеральны сакратар ААН У Тан неаднаразова крытыкаваў амерыканскія бамбардзіроўкі тэрыторыі Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

НАСЕЛЬНІЦТВА ІНДЫІ

У 1970 годзе насельніцтва Індыі дасягнула 540.700 тысяч чалавек. Прырост насельніцтва быў больш як 13 мільёнаў чалавек. У сярэднім насельніцтва Індыі павялічваецца на 2,5 працэнта ў год.

Паводле даных, нараджальнасць за ўказаны перыяд скарацілася да 38 чалавек на тысячу, а смяротнасць знізілася прыкладна да 13 чалавек на тысячу.

ЗНАЧЭННЕ ПРАБЛЕМЫ

45 мільёнаў долараў выдзяляе амерыканскі ўрад на даследчыя працы, звязаныя з канструкцыяй аўтамабіля, дым якога не занячышчваў бы паветра. Доследы маюць быць закончаны ў 1975 годзе, а ў 1980 годзе трэба спадзявацца ўвядзення гэтага аўтамабіля да масавай серыйнай прадукцыі. (ак)

БССР

БЕЛАРУСКАЯ ВОДАЛЯЧЭБНІЦА

Буйная водалячэбніца ўступіла ў строй у санаторыі «Лётцы» Віцебскай вобласці.

Некалькі год таму назад тут са шчыліны забіў фантан мінеральнай вады, багатай солямі хлору, брому, ёду, калію, кальцыю, натрыю і магнію. З таго часу ўдвая павялічылася прапускная здольнасць здраўніцы. Да 200 хворых змогуць тут штодзень прымаць працэдуру. Акрамя таго, хворыя атрымаюць хвойныя, радонавыя і вуглякіслыя ванны, гразелячэнне.

Санаторый пашыраецца. Будуецца новая сталовая, памяшканне рэгенерацыі гразі, саракакватэрны жылы дом. У далейшым намечана пабудаваць два спальныя карпусы, разлічаныя на 150 месц кожны, клуб, спартыўны комплекс.

НАФТАГІГАНТ

Размешчаны на поўдзень ад Мазыра велізарны зямельны масіў літаральна ўсыпаны аб'ектамі, якія будуюцца. Нафтаперапрацоўчы завод з усімі дапаможнымі службамі зойме прыкладна 250 гектараў, побач з ім вырастуць карпусы спадарожных прадпрыемстваў — сажавага, бялковых вітамінаў, хімкамбіната.

ПОЛЬСКІ ФІЛЬМ

З цікавасцю глядзяць мінчане каляровую шырокаэкранную музычную польскую кінакамедыю *«Самазванец з гітарай»*. Паставіў яе рэжысёр Ежы Пасендорфер у творчым калектыве «Кадр». У фільме прымаюць удзел польскія эстрадныя ансамблі «Скальды» і «Сіне-чорныя»!

200 ТЫСЯЧ КІНАПРАЕКТАЎ

Мінскі завод імя Вавілава выпусціў 200-тысячны кінапраектар. Столькі апаратаў для дэманстрацыі фільмаў у сельскіх кінатэатрах выпушчана на прадпрыемстве за 10 год.

ПА ТЭЛЕФОНУ

У вестыбюлі чыгуначнага вакзала ў Мінску ўстаноўлены аўтаматычны тэлефонны пункт для міжгародніх перагавораў. Апусціўшы 15 капеек і набраўшы шыфр, можна неадкладна пазваніць абаненту, які знаходзіцца ў Маскве або ў Свярдлоўску, Ленінградзе або Рызе. Аўтаматычная тэлефонная сувязь з гэтага пункта ажыццяўляецца з 18-цаццю буйнымі гарадамі краіны.

ЧЭМПІЁН СВЕТУ

У амерыканскім горадзе Фініксе закончыўся 40-ы чэмпіянат свету па стралковым спорце. Галоўнымі канкурэнтамі савецкіх спартсменаў былі амерыканскія снайперы. Ва ўпартай барацьбе стралкі з СССР апярэдзілі амерыканскую каманду заваяваўшы 44-ы медалі, 19 з якіх — залатыя.

Выдатнага поспеху дабіўся на гэтых спаборніцтвах мінчанін Віталь Пархімовіч. Ён папоўніў сваю калекцыю адразу 12 медалямі: 6 залатымі, 4 сярэбранымі і 2 бронзавымі. Такога поспеху не дабіўся да яго ніводны беларускі стралок. В. Пархімовіч удастоены звання заслужанага майстра спорту. (вр)

ПОЛЬШЧА

ГОСЦЬ З ФРАНЦЫІ

Па запрашэнню прэзаса Рады Міністраў Юзэфа Цыранкевіча пабываў у Польшчы з афіцыйным візітам прэм'ер Францыі Жак Хабан-Дэльмас. На заканчэнне візіту ў выніку праведзеных размоў Юзэф Цыранкевіч і Жак Хабан-Дэльмас пастанавілі апублікаваць супольную дэкларацыю дружбы і супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі.

У дэкларацыі сцвярджаецца, што абодва бакі зараз больш, чымсьці калі-небудзь раней перакананы ў значэнні ўзаемнай дружбы і супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі. Пастанавілі яны ўсебакова ўзмоцніць намаганні ў напрамку далейшага, выдатнага і гарманійнага развіцця ўзаемнага гаспадарчага абмену, асабліва ў галіне машынабудаўнічай, электратэхнічнай і электрычнай прамысловасці.

Абодва бакі пацвердзілі таксама, што існуюць задавальняючыя ўмовы для рэалізацыі польска-французскіх культурных і навукова-тэхнічных дагавораў. Падкрэслілі яны сваё задавальненне з дзейнасці існуючых камісій навукова-тэхнічнага і культурнага супрацоўніцтва і выявілі гатоўнасць стварэння. у выпадку патрэбы, новых камісій. Абодва бакі будуць таксама развіваць палітычнае супрацоўніцтва, утрымліваючы практыку правядзення паміж абодвума ўрадамі рэгулярных кансультацый адносна міжнародных праблем, а асабліва ў галіне праблем Еўропы.

У СЕЙМЕ

Адбылося IX пленарнае пасяджэнне Сейма, на якім прыняты тры пастановы: бюджэтнае права, права аб льготах у падатках з інвестыцыйных прычын і права аб гігіенічных умовах харчавання.

З'ЕЗД

У Варшаве адбыўся V агульнапольскі з'езд сельскагаспадарчых спулдзельняў прадукцыйных. З'езд выбраў новыя ўлады, а таксама прыняў пастанову, якая акрэслівае асноўныя напрамкі дзеяння спулдзельняў прадукцыйных у гадах 1971—75.

НА ЧЫГУНЦЫ

У кастрычніку чыгуначным транспартам перавезена на 237 тысяч тон тавараў больш, чымсьці прадбачваў гэта план на гэты месяц. Тым не менш чыгунка надалей не зможа перавезці ўсіх тавараў, якія перавезці павінна. Да 20 лістапада не паспела яна перавезці 118 тон тавараў.

ПЕРАПІС ЖЫВЁЛЫ

Галоўнае статыстычнае бюро (ГУС) прыняло рашэнне, што пры нагодзе набліжаючагася паўсюднага перапісу насельніцтва, у некаторых вёсках адбудзецца таксама і перапіс жывёлы. Атрыманыя дадзеныя дадуць погляд на колькасць і структуру хатняй жывёлы. Дадзеныя гэтыя з'яўляюцца неабходнымі ў сувязі з сёлетняй цяжкай сітуацыяй у сельскай гаспадарцы і адбываючыміся ў гэтай галіне зменамі. (п)

ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВК ПАРП

На днях адбыўся пленум Ваяводскага камітэта партыі. Пленум быў прысвечаны ацэнцы працы гарадскіх камітэтаў. Госцем на пленуме быў намеснік кіраўніка арганізацыйнага аддзела ЦК З. Жандароўскі, а вёў пасяджэнне I сакратар ВК ПАРП А. Лашэвіч.

Абмяркоўвалася праца гарадскіх камітэтаў у меншых гарадах на прыкладзе шасці гарадскіх камітэтаў, якія раней атрымалі пашыраныя правы. Як адзначалася на пленуме, кожны горад мае сваю спецыфіку — гістарычную, дэмаграфічную ці грамадскую. Таму нельга накідаць ім зверху зусім аднолькавыя для ўсіх гарадоў праблемы ці метады дзейнасці. Кожны горад мае свае, часта непаўторныя заданні. Падкрэслівалася на пленуме, што неабходна далей удасканальваць стыль працы гарадскіх камітэтаў. Праца камітэтаў павінна абапірацца на грамадскія формы дзейнасці. Гарадскія камітэты павінны часцей займацца гарадскімі справамі, якія яшчэ знаходзяцца ў кампетэнцыі павятовых камітэтаў. Але трэба памятаць, што ў паветах галоўнай кіруючай палітычнай сілай з'яўляецца павятовы камітэт.

СУСТРЭЧА З АКТЫВАМ НОТ

У беластоцкім Доме тэхніка адбылася сустрэча I сакратара ВК ПАРП А. Лашэвіча з актывам Галоўнай тэхнічнай арганізацыі. Беластоцкія інжынеры і тэхнікі рыхтуюцца да агульнапольскага кангрэсу тэхнікаў. На сустрэчы шмат увагі было прысвечана камунальнай гаспадарцы, будаўніцтву і паслугам. Тав. А. Лашэвіч высока ацаніў уклад працы інжынераў і тэхнікаў у развіццё нашага горада.

ПЛЕНУМ ГАРАДСКОГА КАМІТЭТА

У гэтым тыдні адбыўся таксама пленум беластоцкага гарадскога камітэта партыі. На пленуме абмяркоўвалася справа тэхнічнага прагрэсу на найважнейшых прамысловых прадпрыемствах горада. Пленум прыняў пастанову, якая вызначае заданні для далейшага больш эфектыўнага і хутчэйшага ўвядзення тэхнічнага прагрэсу на прамысловых прадпрыемствах.

СЕЙМАВАЯ ПАДКАМІСІЯ

У Беластоку прабывала старшыня сеймавай камісіі працы і сацыяльных спраў пасол I. Срочынская, а таксама падкамісія грамадскай апекі і барацьбы з алкаголем пад кіраўніцтвам пасла д-ра Франкоўскага. Паслы наведалі некаторыя прадпрыемствы спулдзельні інвалідаў, дом пенсіянераў. спецыяльныя дамы для псіхічнахворых. Адбылася таксама сустрэча сеймавай падкамісіі з прадстаўнікамі рад нарадовых і грамадскіх арганізацый.

АРХІТЭКТАРЫ З КАЎНАСА

Прабывала на Беласточчыне дэлегацыя каўнаскіх архітэктараў. Госці цікавіліся прамысловым і гарадскім будаўніцтвам, працай праектных бюро, жыллёвымі спулдзельнямі. У гэты ж час у Каўнасе прабывала дэлегацыя беластоцкіх архітэктараў. (яч)

NIEDZIELA, 6. XII.

8.00 Program dnia. 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Jak uzyskać wysoką mleczność krów". 8.40 „Przypominamy, radzimy". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 9.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 10.00 „Kino Filmów Amatorskich". 11.00 Międzynarodowe Finałowe spotkanie w piłce ręcznej: ZSRR — CSRS i Norwegia — Polska. 12.10 Dziennik TV. 12.25 „Górnik ci ja, górnik" („Z teki folklorystycznej Adolfa Dygacza"). 12.55 „Przemiany". 13.25 „Zakochani" — film fab. radz. 14.45 Dla dzieci: „Zimowe marzenia" („Kabaret Czarny Piotruś"). 15.15 „Piórkiem i węglem". 15.40 „Spotkanie z pisarzem" — Jan Gerhard. 16.10 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" — księga II — „Zamek". 17.05 Jubileuszowy Puchar w łyżwiarstwie figurowym. 19.00 PKF. 19.10 Spis Powszechny 1970. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Humoreski Marka Twaina" („Skąd my się znamy"). 20.50 „Kapryśne lato" — film fab. czechosł. 22.05 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK, 7. XII.

15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.20 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 17.55 Sylwetki X Muzy — Lech Zahorski (kostiumolog filmowy). 18.25 „Eureka". 19.00 „Rovanieni" — rep. film. Tele-Aru. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: G. Zapolska — „Moralność pani Dulskiej". 21.35 „Śpiewa Ryszard Tarasewicz. 22.00 „Kino Filmów Animowanych" (filmy polskie). 22.30 Dziennik.

WTOREK, 8. XII.

9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — J. Kochanowski „Odprawa posłów greckich". 9.30 Przerwa. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Dymy i dymarki". 10.20 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „Miejsce wśród ludzi" (Odpowiedzialność). 11.25 „Cztery dni Neapolu" — film fab. wł. 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Pielęgnacja bydła". 14.25 Przerwa. 15.20 i 22.40 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.45 Telewizyjny Ekran Młodych. 18.30 „Szlakiem Dobrej Roboty". 19.00 „Bazylea" — rep. Tele-Aru. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Kino Interesujących Filmów: „Cztery dni Neapolu' — film fab. wł. 21.20 Magazyn Medyczny. 21.50 „Gramo von balet" — film rozr. czechosł. 22.20 Dziennik.

ŚRODA, 9. XII.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Mieszanina a związek chemiczny". 9.30 Przerwa. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Wędrówki jonów w cieczach". 10.25 „Bez wyjścia" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"). 11.15 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Nacisk i ciśnienie". 12.25 Przerwa. 12.45 „Wybieramy zawód". 13.15 Przerwa. 15.20 i 22.20 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Aula". 17.15 Magazyn I T P. 17.30 „Wśród rybaków Gryfa". 18.00 Spotkanie z Serge Reggiani" — film. 18.20 „Od Archangielska do Amurska". 19.00 TV Kurier Warszawski. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Bez wyjścia" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"). 20.55 „Światowid". 21.30 PKF. 21.40 „Epitafium na śmierć Billie Holiday" — program muzyczny. 22.00 Dziennik.

CZWARTEK, 10. XII.

8.15 Matematyka w szkole: „Metodyczne ujęcie nauki o izometriach w przestrzeni" — wariant I. 8.45 Przerwa. 9.00 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Rzym republikański". 9.30 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. I—IV lic.) Język polski — „Poezja miłosna". 11.25 Przerwa. 12.45 i 13.30 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja doprawiania roli" cz. I i II. 14.00 Przerwa. 15.20 i 22.45 Politechnika TV I roku. Geometria wykreślna. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.40 „Poligon". 18.10 „Chopin i Moniuszko" — II program („Polska Pieśń Artystyczna"). 18.45 „Przypominamy, radzimy". 18.50 „Rozmowy o książkach". 19.00 TV Kurier Białostocki. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 19.55 Teatr Kobra: F. Durbridge — „Melissa" odc. II. 21.05 „Od C do C" — III program („Alfabet Rozrywki"). 21.50 Dziennik. 22.05 Sprawozdanie z międzynarodowego turnieju w hokeju na lodzie o nagrodę Izwiestji: Polska — Związek Radziecki (III tercja).

PIĄTEK, 11. XII.

9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Zajęcia techniczne — „Urządzamy szkolną pracownię". 10.25 „Jej siedem wieczorów" — film fab. czechosł. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie plastyczne — „Plastyka dla przemysłu". 12.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Przysposobienie obronne — „W okresie zagrożenia". 13.15 Przerwa. 15.20 i 23.10 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 „Nie tylko dla pań". 18.00 Wszechnica TV: „Nasi uczeni". 18.30 Film. 19.00 TV Kurier Mazowiecki. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Nieoczekiwany cios" — film TV franc. („Szczęście małżeńskie"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: H. Ibsen — „Dzika kaczka". 22.50 Dziennik.

SOBOTA, 12. XII.

7.55 „Nieoczekiwany cios" — film TV franc. („Szczęście małżeńskie"). 8.20 „Znajoma czy nieznajoma" — film fab. ang. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Układ oddechowy". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Najwyższe góry Europy". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „W Tatrach". 12.25 Przerwa. 15.15 TV Kurs Rolniczy: „Mchanizacja prac przy obsłudze inwentarza". 15.45 Program tygodnia. 16.05 „Oferty". 16.20 „Wychowanie fizyczne naszych dzieci". 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Jak jo se zaśpiewom". 17.20 „Serioża" — film fab. radz. 18.35 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Z wizytą u Was". 21.40 Dziennik. 22.00 „Znajoma czy nieznajoma" — film fab. ang.

PIĄTEK, 4 GRUDNIA

8.05 Nowiny. 8.15 Dla uczniów. Film fab. 10.15 Nauka — produkcji. 10.45 Nowiny. 14.30 Program dnia. 14.35 Nowiny. 14.45 TV teatr dla dzieci. 16.00 Kłos. 17.00 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Kroki pięciolatki. 19.50 Hokej. Czechosłowacja — Szwecja. 22.00 Nowiny.

SOBOTA, 5 GRUDNIA

8.00 Program dnia. 8.05 Gimnastyka. 8.30 Nowiny. 8.45 Poszukiwacze. 9.45 Dziś — Dzień Konstytucji. 10.15 Koncert estradowy. 10.50 Zdrowie. 11.15 Pieśń wojny domowej. 12.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Moskwa) — CSKA. 14.15 Przegląd międzynarodowy. 14.30 Szkatułka muzyczna. 14.45 Prawo szczęścia. 15.15 Pieśni przyjaźni. 15.55 Pięćsetny numer. 16.40 Kroki pięciolatki. 17.00 Klub filmowy. 18.00 Czas. 18.30 Koncert. 19.45 I. Andronnikow — opowiada. 20.50 Balet. Spektakl teatru im. Stanisławskiego i Niemirowicza — Danczenki. 21.40 Nowiny.

NIEDZIELA, 6 GRUDNIA

8.00 Dla dzieci. 8.30 Spektakl TV. 9.25 W świecie słów i obrazów. 10.00 Obiektyw. 11.00 Dla dzieci. 11.30 Program wierzących i niewierzących, 12.00 Program sportowy. 14.15 Dla żołnierzy. 14.45 Dla wsi. 15.15 Kiosk muzyczny. 15.45 Kroki pięciolatki. 16.00 Nowiny. 16.05 Rozmowa przy obrazie. 16.30 Spotkania muzyczne. 17.00 Waszyngton. 17.30 Transmisja sportowa. 18.00 Czas. 18.30 Kroki pięciolatki. 18.50 Ekran filmu krótkometrażowego. 19.30 Wieczór teatru im. Majakowskiego. 21.00 Sceny z oper rosyjskich. 21.30 Nowiny.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 144

◆ХЛЕБ◆

Калісьці маці ў цяжкіх жорнах —
Здабытку даўняй старыны —
Жытнёвыя малола зёрны
На хлеб духмяны, аржаны.

Муку матуля рашчыніла
На квасе хлебным у дзяжы.
Мясіла, рунікам вязала,
Бо „хлеб з дзяжы шчэ пабяжыць".

І выпесціўшы бохан кожны,
Паклаўшы на лапчасты хрэн,
Іх на лапаце асцярожна
Вазіла ў печку на чарэн.

Потым са скваркай, ці капустай,
Ці з соллю, як была бяда,
Давала ў рукі хлеба лусту —
Цудоўная была яда!

Не выпякае бохнаў мама,
Не дазваляе век стары.
Давозяць у вяскову краму
Хлеб, што спякаюць пекары.

І, відавочна, так і трэба,
Каб хлеб у нас быў тарадскі
Ды ўсё — ткі аржанога хлеба
Хацеў бы з матчынай рукі.

Віктар Швед

Л. Танкевіч

ЦІ ПОМНІШ...

Ці помніш, як плакалі сосны
Пад нашай тупою пілой,
Як крык выдавалі жалосны,
Сцякалі жывіцай густой.

Як з тых ачасаных бярвенняў
Мы возы асноўвалі зруб.
У стоме дрыжачых каленяў
І смагаю спечаных губ.

А як ад вялікай натугі,
Не чулі скалечаных рук,
Тады напіналі мы тугa
Плечы, сагнутыя ў крук.

Ды хоць у вачах нам цямнела,
І грыз за кашуляю пот,
А гора у вочы глядзела —
Мы тых не пусцілі калод.

Тады не маглі мы спыніцца,
Стрымаць сваёй працы разгаг.
Хоць вецер зрываў чарапіцу,
А дождж заліваў увесь твар.

Ты помніш напэўна, я веру,
Бо дзень гэты я берагу,
Калі у час першай вячэры
Усе мы сядзелі ў кругу.

Ад радасці стомы не чулі,
Як быццам яе не было.
Ты помніш, мы позна заснулі
Сагрэтыя шчасця цяплом.

*

Шкада мне сонца,
першай зоркі,
світання бляску
і маіх
сяброў з тутэйшай,
роднай вёскі,
заўсёды блізкіх,
дарагіх.

Я іх шукаў
сярод пшаніцы,
сярод стагоў
духмяных траў.
Хадзіў над берагам
крыніцы —
нідзе нікога
не спаткаў...

Хоць горад іх
даўно паклікаў,
у вір гамонкі
закруціў,
яны ніколі
не забудуць
белых садоў,
зялёных ніў.

І. ЧЫКВІН

* * *

Лісцё згарала на кастры асеннім
І дым шугаў святочна жоўтай тканню,
У гэты час і для іншай песні
Я сказаў: „Бывай і назаўсёды, Таня".

Бывай, атулена ў даўнія пяшчоты,
У рамках выдумак — пакрыўджаным партрэтам...
Але ці ж мала ў жыцці было ўтопій?
Ты сваёй ідзі дарогай, я пайду вось гэтай.

І назаўсёды... Без камедый, без драмы,
Не трэба пакрыёму ў насоўку плакаць.
Куртыну ўніз! Перш акт сыграны.
Не выйдзем мы на сцэну ў наступным акце.

Пад ліпамі душна, як ў форме санета,
Нідзе не ўцячы ад ценю, запаху
Мядовых алей, птушынай адвагі,
Ад попелу сонца, заклятага ў лета.

Жыта да кален ад палёў разагрэты
Струняць, наліваюцца сочнаю брагай,
І сонца цячэ безупыннаю смагай
У галоўкі, аж скамянее ўсё гэта.

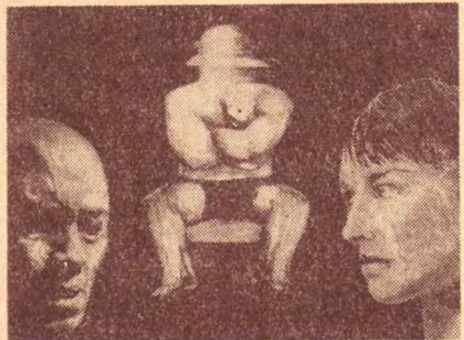
Стаю, распаўсюджаны ў цесным пакоі,
У паасобных трываю прадметах —
Вандроўнік, паверыўшы ў шчасце зямное.

Куды плывуць ўсхваляваныя летам
Палі, туды і я спяшаю,
Загледжаны ў прыгажосць роднага краю.

Яша Бурш

ПАЦАЛУНАК НА ШКЛЕ

Шукаем незвычайнасці
хвіліны
былі дотыкам чакання
хацелася злавіць
утульнасць
у чатыры вочы
вясёлаю дзяўчынкай
пакінула пацалунак на люстры
і вырвалася
у сталасць
інтэлект
бліскам свавольства
на сканцэнтраваным чале

ШЛЯХ ТУРБОТЫ

Слёзы плывуць
бязраднасці струменем
чэрпаю іх
апалонікам літасці
пад сонца падношу
каб прасвятліць царпенне
мешаніна
як кучка зярнят
змешаных помстаю Венеры
перад вачыма Псіхэ
нашто цякуць
ні разабрацца
ні раздзяліць
узасадненне
паасобны чалавек
праз жыццё сваё
не зможа

САБАКА І ВОЎК

(КАЗКА)

Як пачаў старэць сабака,
Жыць у горы і ў бядзе,
Сеў аднойчы і заплакаў,
А насустрач воўк ідзе.

— Эх, пакончы ты ўжо са мною,
Надаела гараваць
Мне старому і глухому
У лютага гаспадара.

Колькі год служыў аддана,
Вартаваў яго двор,
А заплата... вось, на старасць,
Мяне гоніць: ідзі вон!

Кажа воўк: — Я знаю, цяжка
Табе жыць там дзень у дзень,
Ты нервовым стаўся, браце...
Ды паслухай жа мяне.

Я стары таксама, дружа,
Але смерці не хачу.
Ты хоць многа гадоў служыш,
Як служыць — я навучу.

Паясняе і талкуе,
Што і як зрабіць яму.
— Калі добра пашанцуе,
За навуку адплачу.

І сабака весялейшы,
Развітаўшыся з ваўком,
Напрасткі да хаты чэша,
Якраз клікалі яго.

Дык прыбег да гаспадыні,
Круцячы сваім хвастом,
А яна яго па спіне:
Не круціся, ціха стой!

Ты гультаю, абібоку.
Сёння пойдзем жыта жаць.
Не спусці з калыскі вока,
Бо інакш дык бяда.

Бобік выслухаў пакорна
Грозны крык, а ў жываце
Заварчала быццам жорны,
Бо не еў ён другі дзень.

Але годзе, што ж ты зробіш,
Ды за жнеямі пабег.
А вакол стаіць жытное,
І высокае, як лес.

Сеў пад кусцікам каліны,
Каб калыску вартаваць.
Ўжо пад поўдзень, жнуць
жанчыны,
Ды няма штосьці ваўка.

Ажно выскачыў воўк скрыта,
Ды шапнуў: — Громка брашы.
А сам зноў пабег у жыта
Да суседавай мяжы.

Як забрэша Бабік громка,
Жнеі кінулі сярпы:
Убачылі сівога воўка:
Да калыскі ўпрост бяжыць.

Лямант, крык, бягуць, гукаюць.
Вось бяда, ўкрадзе дзіця.
Бобік брэша, не пускае,
Скочыў проста на ваўка.

Паваліліся клубіскам
І кусаюцца аж страх.
Ды сарваўся той ваўчыска,
Проста ў жыта драла даў.

А сабака брэша прозна —
Прагнаў страшную бяду.
Жнеі збегліся, і кожна
Лашчыць і дае яду.

З той пары пажыў сабака,
Многа еў і многа спаў,
Дагледалі яго з ласкай,
Не забыў ён пра ваўка.

Гаспадар вось раз гасціну
Меў наладзіць у сябе,
Нарабіў каўбас, вэндліны,
Запрасіў многа гасцей.

Гэтым часам і сабака
Спаткаў воўка, кажа: — Брат,
Хадзі ў хату, сядзь пад лаўкай,
Дык пабудзеш у гасцях.

Бо я бачу, што таксама
Жывот да спіны прырос...
— Ага, браце мой каханы,
Спаткаў дрэнны мяне лёс.

Шротам я дастаў па шкуры,
Ледзь душой не загавеў.
— Дык хадзі жа, пагасціем,
Толькі будзь як найцішэй.

Воўк прысеў і аплятае
Мяса смачнае ў кутку.
Вось гасціна, нібы ў раі,
Але што ж тут людзі п'юць?

Дай, паспрабую кілішак
Чыстае вадзіцы той.
Калі воўк крыху падвыпіў,
Дзікім голасам зароў.

Госці ў крык, ваўчыска ў ногі.
А сабака дык за ім...
І адтуль ужо ніколі
Яны ў згодзе не жылі.

Уладзімір Гайдук

Дождж, за вокнамі дождж. Вакол пуста і глуха. Толькі шуміць дождж. Люблю, калі ідзе дождж. Іду па вуліцы ў расшпіленым паліто, з адкрытай галавой. Мокрыя валасы прыліпаюць да галавы, стружкі вады ўціскаюцца за каўнер. Люблю, калі ідзеш побач са мною. З-пад ног распырскваецца вада. Ты мокры і я. Аднак цераз твой мокры плашч я чую тое, што і ты чуеш. Я хачу зразумець цябе ў восеньскі дождж. Ты сёння незвычайны. Ты восень. Ты паэт, я хачу ўвайсці ў цябе, як у восеньскі сад. Перагортваць твае пачуцці. як рознакаляровае лісце. Узбудзіць натхненне, як гэты ласкавы вецер. Выявіць тое, што ад мяне нязручна хаваеш. Я табе зайздрошчу. Ты шчаслівы, што можаш усім цешыцца. Я хачу ісці з табою побач у жыццё. Ты не хвалюйся, шчасце перад намі. Глянь, да нас збліжаецца. Вось яно, нашае шчасце! — Не дакранайся да мяне. Я ад цябе заражана. Як жа я кахаю жыццё! Я найшчаслівейшая сярод шчаслівых.

Антаніна Мацкевіч

ПРАБЛЕМЫ ШМАТМОЎНАСЦІ

Адной з праблем кожнай нацыянальнай меншасці з'яўляецца праблема двухмоўнасці: праблема суадносін уласнай мовы і мовы большага народа. Праблемы двухмоўнасці выступаюць і ў нас — асабліва ў асветна-выхаваўчай працы. Схільны мы пры гэтым часта выпікаючыя адсюль праблемы пераўвялічваць, разглядаць іх як нейкую выключную асаблівасць нашага жыцця.

У сувязі з тым цікавымі і карыснымі з'яўляюцца інфармацыі аб праблемах шматмоўнасці ў паасобных рэспубліках СССР, асабліва ў азіяцкіх рэспубліках, дзе часта пражываюць шмат розных народаў і этнічных груп. Мноства гэтага тыпу інфармацый і аналізаў савецкія вучоныя змясцілі ў дакладах на VII Сусветны кангрэс сацыёлагаў.

Так, напрыклад, з даклада Г. Трапезнікава (Социальная значимость двуязычия и многоязычия в многонациональном советском государстве. Москва, 1970) даведваемся, што вучоба ў школах рэспублік Сярэдняй Азіі вядзецца на пяці-сямі розных мовах. Усе школьнікі апрача сваіх родных моваў вывучаюць і рускую мову. З даклада даведваемся таксама аб суадносінах роднай і рускай моваў ў жыцці гэтых народаў. Зараз гэта пераважна народы двухмоўныя. Падрабязныя статыстычныя падлікі паказваюць, што, напрыклад, ва ўмовах працы аднachасова рускай і нацыянальнай мовай карыстаецца 62,5% кіргізаў, 46,4% таджыкаў, 58% узбекаў. Асабліва вялікае значэнне рускай мовы ў жыцці студэнтаў мясцовага паходжання. Аўтар падае, што студэнты гэтыя засвойваюць не толькі рускую літаратуру, але і літаратуру суседніх азіяцкіх народаў у перакладах на рускую мову.

Цікавыя таксама моўныя праблемы малых народаў СССР: калмыкаў, якіх тут усяго 106 тысяч, і буратаў, якіх у СССР 253 тысячы чалавек. Аб моўных праблемах гэтых народаў расказвае ў сваёй апрацоўцы А. А. Дарбеева (Развитие общественных функций монгольских языков в советскую эпоху. Москва, 1970). Абодва гэтыя народы мелі да рэвалюцыі сваю пісьмовую мову (старамангольская ў буратаў і старакалмыцкая ў калмыкаў). Мова гэтая была аднак мала вядомай з увагі на паўсюдную непісьменнасць і была надта адарванай ад жывой мовы. Пасля рэвалюцыі народы гэтыя стварылі новую пісьменнасць і новую літаратурную мову, асновай якой былі жывыя гаворкі. На гэтай мове зараз у Бурацкай і Калмыцкай аўтаномных рэспубліках выходзяць газеты, грамадска-палітычныя і мастацкія часопісы, выдаецца мастацкая літаратура, функцыянуюць драматычныя і оперныя тэатры, радыё і тэлебачанне. Усё навуковае жыццё ў спамянутых азіяцкіх рэспубліках вядзецца зараз выключна на рускай мове. Перасталі тут таксама рабіць пераклады на нацыянальныя мовы рускай літаратуры, так як руская мова сталася паўсюдна вядомай.

Шэраг вельмі істотных для малых народаў моўных праблем разглядаецца ў супольнай апрацоўцы чатырох савецкіх вучоных: Абаева, Азімава, Дзетрыева, Філіна (Развитие общественных функций языков народов СССР и некоторые вопросы теории социальной лингвистики. Москва, 1970). Аўтары сцвярджаюць, што ў Савецкім Саюзе існуе зараз звыш 70 розных пісьмовых літаратурных моваў, пры чым многія з іх атрымалі сваю літаратурную форму толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Гэты працэс з'яўляецца часткай сусветнага працэсу — у паасобных раёнах Азіі і Афрыкі адбываецца пастаяннае ўзнікненне штораз новых пісьмовых моваў. Тым не менш пісьмовыя мовы складаюць надалей не больш, чымсці дзесятую частку усіх моваў свету. Развіццё новых пісьмовых моваў мае, на думку савецкіх вучоных, шэраг важных станоўчых бакоў, але мае і свае бакі адмоўныя. Стварае праблему моўных бар'ераў. „Галоўнае, — пішуць вучоныя, — у тым, што ў выніку моўных бар'ераў не ўсе адкрыцці, новыя факты і г.д. адразу становяцца дасягненнем усяго чалавецтва".

Узнікненне і развіццё новых пісьмовых нацыянальных моваў спрыяе таму, што многія думкі і мастацкія творы, якія ніколі не ўбачылі б свету, могуць быць замацаванымі і ў пісьмовай форме перакazаны наступным пакаленням. Адначасова аднак гэта ўскладняе працэсы міжнацыянальнай камунікатыўнасці, апазняе пераказ гэтых думак шырэйшаму кругу чытачоў ва ўсім свеце, а таксама ўскладняе працэс выкарыстання сусветнай, асабліва навуковай, думкі. У сувязі з тым, пішуць вучоныя, каб пазбегнуць па меры магчымасці моўных бар'ераў, у Савецкім Саюзе вядзецца вялікая праца па азнаямленню тымі мовамі, якія нясуць асноўную плынь навуковай інфармацыі: рускай, англійскай, французскай, нямецкай і іншымі.

У. Паўлючук

МАЙСТАР —НАСТАЎНІК

Браму Гайнаўскага прадпрыемства лясных машын ён пераступіў упершыню восенню 1955 года. Быў тады слесарам. Вельмі добразычліва гаварылі тады аб яго слесарскіх здольнасцях. Казалі, што мае „залатыя рукі", што метал і складаныя механізмы не маюць перад ім таямніц.

Але перш за ўсё адрозніваўся ён ад іншых разумнымі і сардэчнымі адносінамі да людзей, а таксама тым, што пастаянна, сістэматычна паглыбляў свае веды.

Далейшы шлях прафесіянальнай працы Аляксандра Каламыцкага быў лагічным вынікам усяго гэтага. Быў ён брыгадзірам слесараў, майстрам на падрыхтоўчым і мантажным аддзелах, а цяпер з'яўляецца інструктарам вучнёўскага аддзела Гайнаўскага прадпрыемства лясных машын.

Шэсцьдзесят маладых людзей вучыць, такім чынам, Каламыцкі ведам, якія ў сучасным свеце ацэньваюцца надзвычай высока. Тэхніка і тэхналогія, механіка і аўтаматыка, — вось паняцці, якія для вучняў Каламыцкага сталі хлебам надзённым.

Аднак не толькі жаданне пераказваць свае веды, не толькі прафесіянальныя здольнасці адрозніваюць гэтага чалавека ад іншых, не толькі за гэта шануюць яго тут і ведаюць. Ён, як кажуць іншыя, з'яўляецца разумным выхавацелем моладзі. Трапіў ён да тых маладых, якія згуртаваліся і ўтварылі гуртоў ЗМС, якія сказалі самі сабе: хочам нешта рабіць у радах нашай арганізацыі. Трапіў ён да іх, каб магчы ім параіць, каб пытаць, каб дыскутаваць з імі. І вось так, дзень за днём, не заўважаючы амаль, маладыя людзі набіраюць тых каштоўных рыс ад свайго выхавацеля, якія менавіта адрозніваюць яго ад іншых людзей. На справаздачным сходзе ПАП таварыш Каламыцкі ўступіў у рады ПАРП, бо хоча яшчэ лепш служыць айчыне, бо разумее вялікую ролю, мудрую палітыку партыі. Ён хоча ў радах партыі расці, гартавацца, служыць справе рабочага класа. Справа гэта ганаровая, але і абавязкаў тут нямала.

Кастусь Ляшчынскі

ПРА „РУХ" І ВЁСКУ

Дзякуючы грашовай дапамозе гайнаўскага аддзела прадпрыемства „Рух" жыхары вёскі Ласінка маглі пабачыць спектакль дзіцячага тэатра „Сверщч" з Беластока; жыхары вёскі Кузава і чытачнага пасёлка Чаромха глядзелі спектакль „Зорка Леніна" ў выкананні Беластоцкага драматычнага тэатра; а сяляне з вёсак Трасцянка і Навасады слухалі канцэрт сімфанічнага аркестра, у якім прымаў удзел вядомы спявак Ежы Міхотэк (вр)

УВАГА! УВАГА!

ГУТАРКІ ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Улічваючы запатрабаванні нашых чытачоў, ад новага года пачнем друкаваць гутаркі па гісторыі беларускай літаратуры з асаблівай увагай на польска-беларускія культурна-літаратурныя сувязі. Спадзяемся, што гэтыя публікацыі зацікавяць шырокія колы нашых чытачоў, асабліва настаўнікаў і школьную моладзь.

Аўтарам „гутарак" будзе выкладчык Варшаўскага універсітэта др Аляксандр Баршчэўскі.

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 71"

РЭПЕРТУАРНАЯ ПАДБОРКА

Каб аблегчыць удзельнікам конкурсу „Беларуская песня — 71" выбар адпаведных песень, у наступным нумары змесцім рэпертуарную падборку, з якой кожны з удзельнікаў зможа выбраць сабе адпаведную песню. Думаем, што гэтыя песні папоўняць таксама рэпертуар нашай самадзейнасці наогул.

Тапалянскія жанчыны

У вёсцы Тапаляны, Беластоцкага павета, ажывілася ў гэтым годзе дзейнасць гуртка вясковых гаспадынь. Зараз у гуртку працуе 20 чалавек. Жанчыны арганізавалі сабе курс па вырошчванню малавядомай агародніны, як кабачкі, ярмуз і кажанера.

Восенню арганізавалі яны ў сябе дзіцянец для ўсіх дзяцей у прадшкольным узросце. З дапамогаю тут прыйшла жанчынам школа.

У 1971 годзе тапалянскія кабеты плануюць супольнае загаспадаранне інспектаў, а таксама хочуць арганізаваць конкурс па гадоўлі курaнят.

Я. Нарэўскі

ВЫНАХОДЦА

Ян Палоцкі з Міхалова, якога мы ведаем перш за ўсё як дзеяча БГКТ, з'яўляецца таленавітым вынаходцам, вядомым ва ўсёй краіне. Сканструяваў ён шэраг розных устройстваў, якія былі апатэнтаваны і атрымалі шырокае прымяненне ў жыцці: устройства да вулканізацыі гумовых шынаў, аўтаматычны шлагбаум і іншыя. На выстаўцы рацыяналізацыі, якая нядаўна адбывалася ў Доме рамясла ў Беластоку, сябра Палоцкі паказаў новую сваю вынаходку — электрычнае устройства да лоўлі мух. Устройства гэтае Ян Палоцкі сканструяваў для ўласных практычных патрэб. Пры яго дапамозе летам лавіў у сваім агародзе вос, якія дакучалі яму ў працы і знішчалі фрукты.

Новае устройства Яна Палоцкага можа мець аднachасова два прымяненні. Уначы можа яно быць прыгожай электрычнай начной лямпкай, а ўдзень — звычайнай мухалапкай.

(п)

На здымку: прэзас Беластоцкай рамесніцкай ізбы грам. Казімеж Галіцкі ўручае сябру Яну Палоцкаму ўзнагароды за паказ яго вынаходкі.

Фота: З. Рынкевіч

У БІБЛІЯТЭЦЫ

Грамадская бібліятэка ў Шымках (Беластоцкі пав.) налічвае 3.200 кніжак і мае 153 чытачоў. У бібліятэцы ёсць 100 кніжак на рускай і 180 кніжак на беларускай мовах.

Моладзь шукае сабе кніжкі на прыгодніцкія і падарожніцкія тэмы, старэйшыя пазычаюць перш за ўсё кнігі на гістарычныя і сельскагаспадарчыя тэмы. Найбольш кніжак чытае малады селянін Янка Дамброўскі. Пазычае ён у месяц па 15 кніжак. Іншымі сталымі чытачамі грамадскай бібліятэкі з'яўляюцца настаўніца Анеля Стаяноўская і малады селянін Тадэвуш Пшылажынскі. Пазычаюць яны ў сярэднім па 7—8 кніжак у месяц. Са школьнай моладзі найбольш чытаюць Юэзф Янель, Ярaслаў Лясота, Галіна Новік і Юрка Грыц. Грамадская бібліятэка ў Шымках мае радыё, адаптар і апарат да праекцыі, так званы жутнік. Кіраўнік бібліятэкі Тадэвуш Салавей кожны чацвер арганізуе для дзяцей вечарынны казак.

Да чытання прыходзяць такія часопісы і газеты, як «Газета Белостоцкая», «Трыбуна Люду», «Тыгоднік Культуральны», «Выхаванне», «Плён», «Пшыспособене Рольнічэ», «Край Рад», «Пшыязнь», «Ведза і Жыце», а таксама савецкія часопісы «Огонёк», «Беларусь», «Советский Союз» і іншыя. Шкада, што няма тут ніводнага экземпляра «Нівы». У бібліятэцы прыемна і ўтульна. Сцены ўпрыгожваюць актуальныя насценгазеты і выстаўкі выдавецкіх навінак. Бібліятэка мае 6 бібліятэчных пунктаў у вёсках Новая Луплянка, Старая Луплянка, Лявонавічы, Цісоўка, Буды і Рамaнова.

Кніжкамі ў бібліятэчных пунктах карыстаюцца 253 чытачы. Варта дадаць, што ў гэтым годзе шымкаўская бібліятэка закупіла 150 кніжак і закупіць яшчэ 200. Усіх кніжак закуплена на суму 2600 зл.

Янка Нарэўскі

ЯК БУДЗЕ ПРАВОДЗІЦЦА ПЕРАПІС?

На пачатку адкажам на пытанні, якія часта нам задаюць: ці сапраўды сабраныя іменныя інфармацыі будуць выкарыстоўвацца выключна для статыстычных падлікаў, а не трапяць недзе па дарозе да знаёмых?

Пастанова аб дзяржаўнай статыстыцы ад 15 лютага 1962 года выразна гаворыць, што дадзеныя, сабраныя ў час перапісу, з'яўляюцца статыстычнай таямніцай і могуць быць выкарыстаны толькі ў статыстычных мэтах, а за выяўленне таямніцы пагражае пакаранне.

Што значыць — выкарыстоўваць у статыстычных мэтах? Вельмі проста, няма ў Польшчы чалавека, які б хоць раз не трымаў у руках статыстычнага гадавіка. Практычна, кожны з нас бачыў табліцы і чарцяжы, якія там знаходзяцца. Іменна гэта з'яўляецца статыстычнай мэтай перапісу.

І тут хтосьці мог бы запытаць: навошта ж гэтыя інфармацыі збіраюцца паіменна, калі ў канчатковых апрацоўках гэтая іменнасць і так знікае? Дык вось. Празвішчы ў перапісе патрэбны толькі на тое, каб нікога не прамінуць у час перапісу і каб каго-небудзь не ўпісаць два разы.

Утрыманне статыстычнай таямніцы гарантуе і сам спосаб апрацоўкі дадзеных з фармуляра. Перапісныя фармуляры ў час перасылкі ў Цэнтральнае статыстычнае бюро спецыяльна апрацоўваюцца — інфармацыі там замяняюцца на лічбовыя сімвалы. Так, напрыклад, мужчына азначаецца лічбай 1, жанчына — лічбай 2, прадаўшчык — сімвалам 582, людзей, якія нарадзіліся ў іншай краіне, напрыклад, у СССР — сімвалам 30 і г.д. Пасля пераводу інфармацыі ў сімвалы, яны запісваюцца на спецыяльнай машыновай паперы з адпаведна выбітымі дзіркамі, і гэтыя карткі ідуць у электронныя машыны, якія на падставе гэтых дадзеных апрацуюць статыстычныя табліцы.

Мы спецыяльна шмат месца прысвячаем статыстычнай таямніцы нягледзячы на тое, што перапіс праводзіцца ўжо не першы раз і большасць грамадзян (з-за ўласнага вопыту) ведае аб тым, што таямніца павінна быць утрымана. Але заўсёды можа знайсціся нехта добра „паінфармаваны", які бачыць бы ведае, што перапіс робіць на тое, каб павялічыць падатак, павялічыць абавязковыя пастаўкі збожжа ці яшчэ нешта падобнае. І так узнікае недарэчная плётка, якая можа прынесці нямала шкоды. Бо калі на падставе перапісу будуць прымацца нейкія гаспадарчыя рашэнні, дык, мабыць, усім зразумела, што інфармацыя павінна адлюстроўваць рэчаіснасць.

Як мы ўжо ведаем, перапіс будзе праводзіцца ад 8 да 15 снежня.

Перапісчыкі наведаюць вас двойчы. Першы раз яны прыдуць на 2—3 дні

ШТО ЧУВАЦЬ?

ПРА ТОЕ, ШТО ПЛАНУЮЦЬ У БЕЛАВЕЖЫ

Слаўная Белавежа з кожным годам усё болей затрачвае сваё вясковае аблічча. Як вынікае з матэрыялаў, дастаўленых нам Белавежскай ГРН, да 1972 года будуць электрыфікаваны апошнія, дагэтуль яшчэ не асветленыя вуліцы, а менавіта: Мастова і Меляшкоўская, Броўская і Новая. Тратуар атрымаюць вуліцы: Трапінка, Спартовая, Вольгі Габец і Калеёвая. Адначасова перабудуюць дарогу на вуліцах Трапінка і Палуднёвая. Палепшыцца даезд ад Палацовай да Таварнай чыгуначных станцый, а таксама з Белавежы ў Пагарэльцы. Пабудуюць новы мост.

Гаспадары Белавежы ўсур'ёз думаюць пра водаправод. Яны і спадзяюцца на актыўную і масавую дапамогу жыхароў пасёлка.

Дык пажадаць бы белавежцам, каб іх намеры як найхутчэй здзейсніліся. Белавежа з'яўляецца ж вітрынай жыцця і гаспадарнасці нашага грамадства за ўсходніх раёнах краіны. Вось у 1960 годзе Белавежу наведала 26 тысяч турыстаў, 5 год пазней — ужо 48 тысяч, а яшчэ праз 5 год іх колькасць зноў амаль падвоілася. Дык у мінулым годзе Белавежу і яе наваколле аглядала 83 тысячы сваіх і 2 тысячы замежных гасцей з 36 краін.

Варта тады разбудоўваць і перабудоўваць гэтую нашу лясную жамчужыну.

ПРА ЭКАНОМІЮ, ГАНДАЛЬ І КУЛЬТУРУ

Гандлёвая спулдзельня **„Сполэм"** у Беластоку і ва ўсіх падпарадкаваных ёй павятовых аддзелах праводзіць зараз шырокую акцыю пад лозунгам: **„Эканомія на кожны дзень"**. Гандлёўцы са **„Сполэм"** рашылі вучыць гаспадынь ашчаднаму і разумнаму гаспадаранню ўласным часам і сямейным бюджэтам.

Дзейнасць гандлёўцаў **„Сполэм"** канцэнтруецца ў асяродках **„Практычная пані"**. Гэтыя асяродкі ад 15-га верасня г.г. да 30 красавіка 1971 года будуць наладжваць розныя курсы, выстаўкі, гутаркі, прысвечаныя асноўным ведам па эканоміцы дамашняй гаспадаркі, харчавання сям'і, аб гігіене, модзе і многіх іншых падобных праблемах нашага штодзённага жыцця.

Мерапрыемства, мяркуем, слушнае, карыснае і патрэбнае. А можа б і ГС-ы захацелі прылучыцца да гэтай акцыі? Вясковым гаспадыням таксама ж прыдаліся б гэтыя веды.

ПРА БЕЛАСТОЦКІ ЭКСПАРТ

Гаспадарка Беластоцкага ваяводства паспяхова справілася з экспартнай прадукцыяй у першай палавіне гэтага года, хаця запланаваныя заданні былі вышэйшыя ад размераў экспартнай прадукцыі ў першым паўгоддзі мінулага года.

Амаль 68 працэнтаў тавараў, прызначаных на замежны рынак, было адпраўлена ў капіталістычныя краіны.

Беласточчына найбольш (звыш 35%) усяго экспарту) экспартуе сельскагаспадарчых і спажывецкіх прадуктаў, найменш, на жаль, гатовых машын і прылад.

М. Нурэцкі

перад перапісам, каб узгодніць дзень і гадзіну перапісу і пакінуць „Адозву да насельніцтва" і „Карту памеру памяшканняў". У вызначаны тэрмін перапісчыкі прыдуць другі раз, каб зрабіць перапіс. Вельмі важная рэч, каб у гэты час дома была хоць адна дарослая асоба, якая магла б даць дакладныя звесткі аб усіх членах сям'і. Кожны перапісчык будзе мець сваю легітымацыю, якую ён павінен паказаць перад пачаткам перапісу. У час перапісу перапісчык мае права задаваць толькі такія пытанні, якія ёсць у фармуляры.

Перапісчыкі пачнуць сваю працу 8 снежня а 8-ай гадзіне раніцы, а скончаць найпазней 15 снежня а 19-ай гадзіне. Многія з іх напэўна скончаць сваю працу і раней.

Памятайце, што вынікаў перапісу з нецярплівасцю чакае наша гаспадарка, чакаюць міністэрствы, плануючыя органы, рады народовыя, чакаюць гаспадарчыя дзеячы і вучоныя. Бо вынікі перапісу дазволяць лепш ацаніць нашу рэчаіснасць і дапамогуць у далейшым усебаковым развіцці нашай краіны.

Таму давайце ахвотна адчынім дзверы перапісчыку і дапаможам яму запісаць дакладныя дадзеныя аб нас! (я)

НАТАТКІ З ЮГАСЛАВІІ

Калі б хто прыехаў у Югаславію ў летні поўдзень, вельмі здзівіўся б. Апоўдні замірае там жыццё. Пусцеюць вуліцы. Ад 12-ай да 17-ай гадзіны не працуюць магазіны і кіёскі. Стаяць пераважна і далекабежныя аўтобусы, а шафёры іх адпачываюць у цені. Горача! Пуста становіцца на пляжах. На рынку таксама, схаваўшыся пад цяністыя дрэвы, дрэмлюць прадаўцы — гадзіны чатыры — пяць дрэмлюць разам з імі ўложаныя вялікімі копамі слівы ды апельсіны, якія ніхто ў гэтую пару і так не купляе.

Пазашываліся ўсе, хто можа, як найдалей ад сонца, у старыя каменныя муры найбольш ахвотна, бо найбольш паспяхова аберагаюць яны ад нясцерпна гарачых промняў палуднёвага сонца.

Гэта так званая „с'еста", слова гэтае прыйшло, бадай, з італьянскай мовы.

Хто цікавіўся гісторыяй Югаславіі, той ведае: мала ёсць такіх краін на свеце, на зямлі якіх, на працягу многіх гадоў гісторыі сутыкаліся б так востра розныя цывілізацыі і культуры. Славяне прыбылі на Балканы ў VI—VII стагоддзях, як мяркуюць, з-над Одры, хутка паглынулі яны мясцовыя плямёны, што знаходзіліся пад уплывам Візантыі і Рыму, і абжыліся на новай айчыне. Недзе ад XII стагоддзя стала гэта тэрыторыя месцам сталых сутычак і войнаў. З поўначы ціснула аўстра-венгерская манархія, з поўдня напіралі туркі. Пад турэцкай няволяй квітнеючая калісьці краіна сербаў прышла ў заняпад Атаманскае царства аддавала перавагу ваенным выправам і даходам з грабяжоў, занядбалі тут гандаль, сельскую гаспадарку, рамяство. На поўначы харвацкі і славенскі народы, хаця і мелі лепшыя ўмовы для гаспадарчага развіцця, знаходзіліся пад палітычным прыгнётам.

Усё гэта пакінула свой трывалы след не толькі ў гісторыі і гаспадарцы краіны, але і ў звычаях і культуры народа.

На поўначы, дзе мы былі, турэцкіх уплываў амаль не заўважаеш. Вось Рыека, вялікі партовы горад. Гэта не гарадок, аб адпачынку ў якім мог бы марыць кожны турыст, хаця і знаходзіцца горад ля мора. Гул тут пад'ёмных кранаў, рух караблёў, аўтамашын, грузавікоў. Горад гэты аднак вельмі своеасаблівы. Толькі ў 1934 тодзе вызваліўся ён з-пад італьянскага панавання. Змяшаліся тут розныя стылі архітэктуры, будучыя вынікам гаспадарання розных дзяржаў. Ёсць тут венгерскія вуліцы, ёсць будынкі, пабудаваныя ў стылі нямецка-аўстрыйскіх казарм, ёсць крутыя, вузкія, тыпова італьянскія вулічкі з паразвешванай бялізнай. Старэйшыя людзі дасканала гавораць па-італьянску і нямецку.

Падобны ж лёс напаткаў і горад Раб (даўнейшы рымскі Арбе), дзе нам таксама пашчаслівілася пабываць. Ляжыць ён на аднайменнай выспе, якая на працягу вякоў пераходзіла з рук у рукі. Ад VII да XV стагоддзя была гэта выспа пад славянамі, аб чым гавораць захаваўшыеся з таго часу цудоўныя помнікі культуры. У наступных стагоддзях захапіла выспу Аўстрыя, пасля Італія, а толькі ў 1921

(Працяг на стар. 6)

Сярэдневяковая вулічка выспы Раб. Так выглядаюць тут амаль усе вуліцы.

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзіркі ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізж старонкі на дроцікі або шнурочак.

БІБЛІЯТЭЧКА „НІВЫ" ○ ЯНКА МАУР ○ ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ ○

33.

VIII

Прасцейшая, але лепшая зброя. — Знаёмства з дзікам. — Журавіны. — Хоць змяю за здабычу. — Лясныя жыхары. — Царская жывёла. — Вожыкава булава. — Уперад на чарапаху! — Пешаход з Афрыкі.

— А што будзем сёння рабіць? — запытаўся на другі дзень Віктар.

— Я прапаную пайсці далей у лес на разведку, — адказаў Мірон. — Мы ж зусім не былі яшчэ ў глыбіні.

— Трэ было б якую-небудзь зброю мець, — заўважыў Віктар.

— Толькі не твой лук, — усміхнуўся Мірон. — Лепш зробім сабе добрыя дубіны.

Знайшлі адпаведныя дрэўцы, зламалі іх, абпалілі на агні, нават булдавешкі пакінулі на канцы. Зброя выйшла хоць куды!

— З гэткай зброяй я і на ваўкоў згодзен ісці! — казаў Віктар, размахваючы сваёй дубінай.

— І сапраўды, з дзвюма такімі штукамі не боязна, — згадзіўся Мірон і трэснуў па кусту так, што ад яго паляцелі шматкі.

Узялі з сабой арэхаў, падклалі агню і пайшлі.

Чым глыбей уваходзілі ў лес, тым часцей сустракаліся сухія ўзгоркі. На вышэйшых пясчаных месцах рос хваёвы бор, на ніжэйшых — гушчар з ельніку, алешніку, бярозы, рознага хмызняку. Часам траплялiся прыгожыя лугавінкі з ліставымі дрэвамі: дуб, граб, ліпа.

— Ідзём да тых дубоў, — сказаў Мірон. — Можа, знойдзем леташніх жалудоў. Калі прыйдзе бяда, яны спатрэбяцца.

— Ды і без бяды кавы добра будзе папіць, — адказаў Віктар. — Трэба толькі мець начынне і цукар.

Калі падышлі да дубоў, то ўбачылі, што там нехта перад імі ўжо гаспадарыў. Зямля была перакапаная, віднелася шмат слядоў, а жолуда аніводнага. Але дзіўней за ўсё было тое, што сляды здаваліся свежымі.

— Хто б гэта мог быць? — задуменна сказаў Мірон.

— Дзікі! — упэўнена адказаў Віктар, разглядаючы сляды.

— Невядома, ці радавацца, ці шкадаваць, што знайшліся такія суседзі, — прамовіў Мірон.

Віктар чамусьці памахаў сваёй дубінай.

— Добра было б здабыць дзіка, але, кажуць, звер вельмі небяспечны. Калі раззлуецца, дык нават добрая зброя не паможа.

У гэты момант збоку нешта затрашчала. Хлопцы ўздрыгануліся і мацней сціснулі свае дубіны. З-за ламачча паказаўся дзік. Здавалася, увесь ён складаўся толькі з адной страшэннай галавы. Ні зада, ні кароткіх ног не было відаць, але ж бурая галава з шчаціністым хібам, натапыранымі вушамі, вялізнымі ікламі і маленькімі злоснымі вочкамі была жудаснай.

35.

ўсё можа спатрэбіцца. Здымем з яе скуру.

— Хіба зрабіць з яе чучала для нашага тэхнікума, экземпляр добры, — згадзіўся Віктар.

Агідная была справа, але праз некалькі мінут скура была здзертая. На зямлі застаўся голы, брыдкі скрутак, а Віктар закінуў сабе на плечы скуру-кішку.

Ціха ішлі яны па лесе, пільна прыглядаючыся навокал. За гэты невялікі час, як яны апынуліся на востраве, прырода значна змянілася. Лісце на дрэвах загусцела, трава паднялася. Здавалася, і птушак больш стала, мацней разлягаліся па лесе іх галасы. Вось пінькае лілавагрудая зябка, вось заліваецца чорны дрозд, свішча жоўтая івалга, стукаюць дзятлы. Заварушыліся розныя казлюкі, а ў цяньку ўжо пачуўся непрыемны звон камароў. Сям-там пераскакваюць з дрэва на дрэва вавёркі.

— Вось каб яшчэ арэхаў знайсці! — прамовіў Мірон.

— Разласаваўся, — усміхнуўся Віктар. — Не на кожным кроку гэта здараецца, брат ты мой. Нават, каб і знайшлі такое самае дупло, дык гэта зусім не значыць, што там абавязкова будуць арэхі: маглі і вавёркі з'есці за зіму.

Тут па дрэве шмыгнула нейкая новая жывёліна, крыху падобная да вавёркі, толькі танчэйшая і даўжэйшая за яе. Калер скуры — руды з белымі плямамі.

Мірон няўважліва зірнуў на яе і прамовіў:

— А гэта не вавёрка?

— Тсс! — шапнуў Віктар і прытрымаў рукою Мірона. — Гэта гарнастай!

— Няўжо ж ён такі нікчэмны? — здзівіўся Мірон.

— Зімою ён белы, а цяпер якраз змяняе зімовае адзенне на летняе. Самая галоўная яго адзнака — канец хваста, які заўсёды бывае чорным.

Гарнастай тым часам знік з вачэй.

Мірон зняважліва паціснуў плячыма.

— А я думаў — гарнастай немаведама што такое. Раней жа ніхто не меў права насіць гарнастаевыя футры, апрача цароў ды князёў.

— Я думаю, каб цары прысвоілі сабе таксама выключнае права на лапці, тады і лапці лічыліся б найбагацейшай і самай моднай рэччу, — усміхнуўся Віктар.

Праз некаторы час натрапілі на вожыка. Убачыўшы небяспеку, небарака зараз жа скруціўся ў клубок. Хлопцы падышлі да яго і пачалі меркаваць, што з ім рабіць.

— Каб былі дома, то ўзялі б яго жывым на пацеху, а тут што з ім будзеш рабіць? Есці, мусіць, яго нельга, — разважаў Віктар.

— А трэ было б і яго як-небудзь скарыстаць, — напружана думаў Мірон. — Могуць, напрыклад, спатрэбіцца ягоныя іглы ў якой-небудзь справе.

— А ведаеш што? — схапіўся Віктар. — Калі ўзяць яго скуру ды абкруціць ёю канец нашай дубіны, дык будзе такая булава, што з ёю хоць на мядзведзя ідзі!

— Вось бачыш!

— Але ж як шкада забіваць гэтае мілае стварэнне! — сказаў Віктар.

Аднак прыйшлося забіць. Да журавін і змяінай скуры далучыўся вожык. З гэтай здабычай яны і вярнуліся дадому.

34.

— Не рухайся! — прашаптаў Віктар.

Дзік спыніўся, задраў свой лыч, панюхаў паветра, глуха рохнуў і завярнуўся назад.

— Ну і страшыдла! — прамовіў Мірон. — Яго не толькі дубіна, але і гармата не возьме. Ліха з імі, з гэтымі суседзямі.

— Крыўдна ўсё ж! — пашкадаваў Віктар. — Гэткі выпадак, а ты стой ды глядзі, як дурань.

Пайшлі далей. У густым ельніку пачулі зусім блізка моцны лопат крылаў: здавалася, нейкая вялізная птушка заблыталася ў галінах і не можа адтуль выбіцца. Зірнулі ў той бок і сапраўды заўважылі вялікага чорнага птаха. Ляцеў ён так нізка і так нязграбна махаў крыламі, што здавалася, яго было зусім лёгка злавіць рукамі.

— Хапай яго! — кінуўся наперад Мірон.

Але Віктар не зварухнуўся.

— Дарэмна. Гэта табе так здаецца. Глушэц заўсёды так лятае ў ельніку, але ніхто яшчэ не лавіў яго рукамі.

— У такім разе хадзі сюды, — крыкнуў Мірон. — Я табе пакажу нешта другое.

Калі Віктар выбраўся на купчастую балоцістую палянку, дык убачыў, што Мірон схіліўся над журавінамі.

— Пакаштуй, якія яны смачныя, салодкія пасля зімы, — сказаў Мірон. — Шкада толькі, што гэтыя лясныя жыхары ўжо ласаваліся тут. І нам мала пакінулі.

З вялікай ахвотай падмацаваліся хлопцы ягадамі ды назбіралі яшчэ ў шапку.

— Нічога, жыць можна, — з задавальненнем сказаў Віктар. — Але ўсё ж такі мушу сказаць, што ўвесь час адчуваю сябе галодным, і ў роце і ў жываце неяк нядобра. Хоць бы кавалак хлеба ці якога-небудзь варыва — зусім іншая была б справа.

— Спачатку сырому зайцу быў рады, а цяпер ужо сапраўднага абеду захацеў, — засмяяўся Мірон. — У нашым становішчы трэба разважыць інакш: абы-чым, толькі б падтрымаць сябе. І галоўнае, каб разнастайная была страва. Вось чаму і журавіны вельмі карысныя. Гэта, брат, пладавіна, а ў ёй ёсць жалеза, вугляводы, вітаміны.

З поўнай шапкай журавін яны не хацелі ісці далей у лес, далі круг і накіраваліся назад. У адным месцы ўбачылі вялікую змяю. Яна ляжала, скруціўшыся, на пяньку і грэлася на сонейку. Галаву яна вытыркала ўверх і млява варушылася.

Віктар мігам падскочыў і забіў яе дубінаю.

— Ну і гадзіна! — сказаў ён і пакратаў змяю нагою. — Мусіць, з метр будзе.

Яны пасунуліся былі далей, але хутка Мірон прыпыніўся.

— Слухай, — сказаў ён, — у нашым становішчы шкада пакідаць здабычу, якая б яна ні была. Ці нельга будзе як-небудзь скарыстаць і гэтую?

— Ды што ж ты з яе зробіш? — засмяяўся Віктар.

— Не ведаю яшчэ. Але ў нашай бядняцкай гаспадарцы

36.

Было яшчэ рана, не пазней за поўдзень. Часу заставалася досыць для гаспадарскай працы. Паабедалі рыбай, арэхамі і журавінамі.

Скуру змяі павесілі сушыцца, а з вожыка пачалі рабіць булаву. Але ж і папакутавалі, пакуль знялі з яго скуру сваім „нажом"! Скрывавілі ўсе чатыры рукі. Затое булава выйшла на славу! Толькі Мірон усумніўся ў ёй.

— Супраць чалавека, — сказаў ён, — лепшай і не трэба. А што ты зробіш са зверам? Для яго гэтыя іглы — нішто.

— А ўсё ж такі лепш, як голая дубіна, — цешыўся Віктар.

Цяпер, калі непасрэдная пагроза голаду адсунулася, яны мацней адчулі недахват адной дробязі — пасудзіны ці якога чарапка для вады. Увесь час ім прыходзілася піць жменямі, а калі вада спала, то зусім дрэнна зрабілася: часам да чыстай вады нельга было даступіцца так, каб дастаць яе абедзвюма рукамі, і даводзілася піць брудную.

— Гэткае глупства ды так перашкаджае — злаваў Віктар. — Пойдзем шукаць гліны, можа, злепім які чарапок.

— Хадзем па рыбу і па дарозе пашукаем, — згадзіўся Мірон. Да захаду сонца застаецца яшчэ гадзін з пяць.

Але не так лёгка было знайсці гліну, як гэта здавалася. То пяскі, то балота, — а гліны ні знаку. Усё далей і далей зварочвалі яны ўбок. Падыходзячы да аднаго балотца, здалёк заўважылі, што на беразе яго нехта капошыцца. Хлопцы прыпыніліся і пачалі ціхенька красціся. Але чым больш набліжаліся, тым больш дзівіліся: гэты „нехта" не быў падобны ні на звера, ні на птушку. Проста штосьці круглае круцілася на месцы, станавілася рубам.

— Чарапаха! — прашаптаў Віктар.

Хлопцы спыніліся і пачалі наглядаць за ёй. Чарапаха была велічынёю з шапку. Яна неяк смешна і нязграбна прыстасоўвалася, каб хвастом выкапаць у зямлі ямку, і была так занята сваёю справай, што нічога не заўважала навокал. Хлопцы падпаўзлі зусім блізка.

— Што яна робіць? — прашаптаў Мірон.

— Ямку капае, каб пакласці туды яечкі, — шэптам адказаў Віктар.

— Ці не пачакаць, пакуль яна паложыць? Кажуць, яе яечкі вельмі смачныя.

— Можа, яны і сапраўды смачныя, — сказаў Віктар, — але і яна не дурная: яна ўмее зрабіць так, каб такія ласуны, як ты, іх не елі.

— Якім чынам?

— Вельмі проста: палажыўшы яйкі, яна мочыць іх нечым вельмі непрыемным.

— Не можа быць! Хто табе казаў?

— У кніжцы чытаў.

— Тады ўперад! На чарапаху! — крыкнуў Мірон.

Хлопцы выскачылі і мігам схапілі бездапаможную жывёліну. Бедная чарапаха схавалася ў свой панцыр.

— Як жа да яе даступіцца? — сказаў Віктар, варочаючы яе ў руках.

(Працяг са стар. 5)

годзе яна была далучана да сербска-харвацкай дзяржавы. Невялікі горад Раб заварожвае прыбыша сваёй прыгажосцю і незвычайным выглядам. Трэба сказаць, што захаваў горад выгляд абсалютна сярэдневяковы; сціснутыя каменныя хаты ўздоўж вузкіх вулічак, выбрукаваных каменнымі плітамі, дзе-нідзе палацы патрыцыяў, аздобленыя гербамі гаспадароў, калючыя агавы, якія растуць проста са шчылін абаронных мураў. Ходзіш па выспе і думаеш, што ты сніш... Нездарма выспа належыць да самых модных і найдаражэйшых курортаў Адрыятыкі. Гэта таксама бадай найпрыгажэйшая выспа Ядрана. А трэба сказаць, што Ядрану прырода высп не паскупіла. Ёсць іх тут 1200, жывуць жа толькі на 60-ці. Не на ўсіх аднак выспах такія дасканалыя ўмовы, як на Рабе. Жыхары многіх з іх адчуваюць асабліва моцна недахоп вады. На некаторых выспах віно даюць задарма, а за ваду трэба плаціць.

Не заціраюцца ў памяці народа ўспаміны з часоў няволі. Яшчэ і цяпер захавалася шмат паданняў і легенд аб турэцкім прыгоне. Але асабліва жывыя тут успаміны з апошняй вайны.

Мы ў краіне Лікі, над Плітвіцкімі азёрамі, што ляжаць на вышыні чуць не кіламетра над узроўнем мора. Блакітныя, зялёныя, туркусовыя, — кожнае возера мае свой колер. Цяжка апісаць іх хараство. Тут, у гэтых пячорах, ля гэтых вадападаў знімалі славуты фільм „Віхету". Хто быў на гэтым фільме, той зможа ўявіць сабе нашыя ўражанні. Тут, у краіне Лікі, нараджаўся югаслаўскі партызанскі рух, тут у партызанскім атрадзе пазнаў сваю Яванку Юзэф Броз-Ціта, менавіта гэтага краю найбольш баяўся немец.

Па дарозе на азёры аўтобус спыняецца. На самай гары стаіць нямецкі бункер. Раблю з яго здымак панарамы лясоў і мора. Сапраўды — усё як на далоні, зручнае месца выбралі фашысты для абстрэлу партызан.

У партызанскім краю Лікі не ў адной яшчэ вёсцы жанчыны суцэльна ходзяць у чорным. Гэта знак жалобы па загінуўшых у час апошняй вайны партызанах: мужах, бацьках, сынах. Ходзяць яны самотна, аручы поле валамі, ды думаюць сваю цяжкую думу... І не можа ласкавае сонца Югаславіі разагрэць сэрцы жанчын у чорным, напаіць іх радасцю, ды развеяць тугу...

АДА ЧЭЧУГА

Фота аўтара

Такімі мурамі імкнуліся абараніцца ад ворагаў жыхары выспы Раб.

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

МАЯНЕЗ

Пачынаючы пісаць аб маянезе, неабходна адразу зрабіць агаворку; на кухні часцей застаюцца бялкі, чым жаўткі, але што рабіць, калі з бялкоў маянезу не зробіш?

Маянез робяць з жаўткоў і алею, а патрэбны ён у кожнай хаце, асабліва ў свята, калі робім мы добрыя, святочныя салаты, яечкі з маянезам (некаторыя гаспадыні любяць падаваць іх на стол у аварыйных выпадках), або «мухаморы». Грыб — «мухамор» з яечка робім наступным спосабам: варым крутое яечка, зразаем чубчыкі з аднаго і другога яго боку, ставім яечка на ліст салаты, напоўнены маянезам, на яечка кладзем палову памідора, а на памідоры робім кропелькі з маянезу, так, каб яечка выглядала, як мухамор. Пад грыбкамі можна зрабіць яшчэ «траву» з зялёнай пятрушкі, або зялёнай цыбулі. Калі на зялёную салату не сезон, можна змяшаць з маянезам зялёны кансерваваны гарошак і «мухаморы» ўставіць у гарошак.

Яшчэ да нядаўна маянез у хаце лічыўся роскашшу, і не кожная гаспадыня адважылася зрабіць яго самастойна. Вядома, маянез можна вельмі лёгка сапсаваць. Галоўны аднак прынцып пры яго падрыхтоўцы — гэта не пераліць алею.

Каб атрымаць маянез, у даволі высокі посуд (але можна і ў місачку) уліваем жаўткі і ўзбіваем іх венічкам, якім узбіваем бялкі. Пасля дадаём алей. Нельга адначасова ўліць замнога алею, бо маянез не ўдасца, але калі мы будзем дадаваць алей па адной кроплі, то трэба будзе яго рабіць вельмі доўга (мінут 40).

Таму вельмі добра было б калі б вам удалося вострым нажом выразаць у корку бутэлькі з алівай трохкутнік. Можна тады левай рукой трымаць бутэльку і даліваць алей, а правай рукой у той жа час працягваць узбіваць жаўткі. Надрэзаны корак будзе добра рэгуляваць паступленне алею ў жаўткі.

Ужо праз 5 мінут маянез зазвычай бывае гатовы. Ён становіцца цвёрды, і неабходна яго развесці альбо халодным булёнам, альбо смятанай, альбо лімонным сокам, а найлепш вострым соусам з марынадаў (напрыклад, з марынаваных грыбкоў, ці кансерваваных агуркоў). Маянез солім па смаку, дадаем цукру, гарчыцы (муштарды).

Падрыхтоўваючы маянез, на 2 жаўткі бярэм 1/4 літра алею.

Маянез можна выкарыстаць і пасля свят. Бо зазвычай пасля свят застаецца розная вяндліна, кавалкі печанага мяса, вараная гародніна. Варта тады парэзаць усе гэтыя рэшткі і заправіць маянезам, а атрымаем зусім нядрэнны салат, які дамачадцы з'ядуць з апетытам.

Гаспадыня

В. БЕРАЖКОЎ

З ДЫПЛАМАТЫЧНАЙ ГІСТОРЫІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ТЭГЕРАНСКАЯ СУСТРЭЧА

Паядынак паміж Сталінам і Чэрчылем працягваўся. Лідэр брытанскіх торы ніяк не хацеў скласці зброю. Ён настойваў на сваім, паказваючы справу так, быццам, прапаноўваючы разгарнуць аперацыі на паўднёвым усходзе Еўропы, клапоціцца толькі аб хутчэйшай перамозе над агульным ворагам.

— Я згодзен, — заявіў англійскі прэм'ер, — з меркаваннямі маршала Сталіна аб непажаданасці раскідвання сіл. Але я баюся, што ў гэты шасцімесячны перыяд, у час якога мы маглі б узяць Рым і падрыхтавацца да вялікіх аперацый у Еўропе, наша армія застанецца ў бяздзеянні і не будзе аказваць націску на ворага. Я баюся, што ў такім выпадку парламент папракаў бы мяне ў тым, што я не аказваю ніякай дапамогі рускім...

Гэта ўжо быў прамы выклік.

— Я думаю, — запярэчыў Сталін, — што «Оверлард» — гэта вялікая аперацыя. І была б значна аблегчана і дала б напэўна эфект, калі б мела падтрымку з поўдня Францыі. Я асабіста пайшоў бы на такую крайнасць: перайшоў бы да абароны ў Італіі, адмовіўшыся ад захопу Рыма. І пачаў бы аперацыю ў Паўднёвай Францыі, адцягнуўшы сілы немцаў з Паўночнай Францыі. Месяцы праз два-тры я пачаў бы аперацыі на поўначы Францыі. Гэты план забяспечыў бы поспех аперацыі «Оверлард», прычым абедзве арміі маглі б сустрэцца і адбылося б нарошчванне сіл.

Чэрчылю гэта прапанова не спадабалася. Ён рэзка запярэчыў, што мог бы прывесці яшчэ больш важкія меркаванні і аргументы, але павінен заўважыць, што саюзнікі былі б больш слабымі, калі б не ўзялі Рыма. Тым больш, што для ажыццяўлення паспяховага паветранага наступлення на Германію неабходна дайсці да лініі Піза-Рыміні, у раёне якой размешчаны вялікія аэрадромы. Прапанаваўшы, каб гэта пытанне абмеркавалі ваенныя спецыялісты, Чэрчыль рашуча заявіў, што барацьба за Рым ужо ідзе і што адмаўленне ад узяцця Рыма азначала б паражэнне. А гэтага англійскі ўрад ніяк не мог бы растлумачыць палаце абшчын.

— «Оверлард» урэшце можна ажыццявіць і ў жніўні, — рэзюмаваў Чэрчыль...

Удзельнікі канферэнцыі ўсё зноў і зноў вярталіся да тэмы «Оверларда», але гэта не набліжала іх ні на крок да галоўнага пытання — аб тэрмінах і чарговасці ўварвання ў Паўночную Францыю. Між іншым, Чэрчыль не пакідаў сваіх спроб замяніць «Оверлард» якой-небудзь іншай аперацыяй у Міжземным моры або на Балканах. На другім пленарным пасяджэнні ён зноў развіваў гэту ідэю. Ён паўтарыў, што ў Міжземнамор'і англічане маюць значную армію і хочуць, каб гэта армія вяла актыўную барацьбу там на

ТРЫБУНА чытачоў

ШЫМКАЎСКАЯ ЗЛЕЎНЯ

Вялікую і прасторную злеўню малака пабудавалі ў 1965 годзе ў вёсцы Шымкі (Беластоцкі пав.). Ужо два гады працуе тут Мечыслаў Хрэн. Штодзень прымае ён летам па 2800—3000 літраў малака, а цяпер восенню ад 1500 да 2000 літраў. Усіх дастаўшчыкаў малака ёсць тут 184. Прывозяць яны малако з трох вёсак: з Шымкаў, Лявонавіч і Цісоўкі. Найбольш малака прадаюць: Янка Гайдучэня, Міхась Лукша, Янка Раманчук, Казімір Матус і Казімір Гавенчык. Кожны з іх прывозіць на злеўню па 20—35 літраў малака. Найбольш тлустае малако атрымоўваюць ад сваіх кароў Андрэй Матус, Аляксандра Зуза, Янка Аўрук, Янка Раманчук і Ядвіга Крэнтоўская. Для прыкладу прыгадаем, што малако ад кароў Андрэя Матуса мае 4,2 працэнта тлушчу.

У злеўні можна таксама адцадзіць смятану і на свае патрэбы можна прадаць смятану, а малако забраць да адкорму свіней. Шымкаўская злеўня мае дзве электравіроўкі і адну ручную, а таксама сметанчарку.

Янка Цялушэцкі

КАМАСАЦЫЯ

У грамадзе Рыбалы (Бельскі павет) у чатырох вёсках (Рыбалы, Паўлы, Целушкі і Канюкі) праводзіцца камасацыя зямлі. Сяляне будуць мець зямлю пераважна ў двух кавалках. У гэтых вёсках ёсць шмат зямлі апушчанай, ёсць шмат сялян, якім па старасці ўжо не пад сілу апрацоўваць сваю гаспадарку. Каля 1000 га налічваецца зямлі, якую трэба будзе загаспадарыць. У сувязі з гэтым такія зямельныя ўгоддзі вылучаюцца ў адзін велізарны кавалак. І гэтую зямлю павятовыя ўлады прыдзеляць сельскагаспадарчым гурткам грамады. Раней былі меркаванні, каб утварыць там ПГР. (сс)

Весткі з ГС у Орлі

ПЛАН ВЫКАНАНЫ

Сельскагаспадарчы год не супадае з каляндарным годам. Пачынаецца ён ад 1-га ліпеня. І калі ідзе гутарка аб абавязковай пакупцы мінеральных угнаенняў, дык ГС у Орлі (Бельскі павет) у першы перыяд сельскагаспадарчага года 1970/71 план мінеральных угнаенняў выканала амаль у 129%. На 30-га верасня на план 1150 тон ГС у Орлі прадаў іх 1495 тон.

ПАСЛУГІ

ГС у Орлі добра спраўляецца з прамысловымі паслугамі. На план 203,5 тыс. зл. выканана 454,8 тыс. зл., гэта значыць у 223,5%. А паслуг непрамысловых на план 47 тыс. зл. выканана 126,7 тыс. зл., што складае 269%.

КУРСЫ

ГС у Орлі арганізоўвае многа розных мерапрыемстваў для насельніцтва. І так, былі арганізаваны курсы варэння і пячэння ў Пашкоўшчыне і Малінніках. У асяродку «Сучасная гаспадыня» ў Орлі быў арганізаваны паказ вэкавання гароднінны, падрыхтоўкі кактэйляў, каб піць іх, а не алкаголь. У Крывой і Шчытах праводзіцца паказ падрыхтоўкі страваў з рыб.

Уладзімір Якімовіч

20. XII. НАРАДА КАРЭСПАНДЭНТАЎ «НІВЫ»

У рэдагаванні нашага часопіса «Ніва» вялікую ролю адыгрываюць карэспандэнты. Яны знаходзяцца ў гушчы мас і найбольш ведаюць усе справы свайго асяроддзя. Многія з нашых карэспандэнтаў часта публікуюцца на старонцы «Трыбуны чытачоў». Каб яшчэ больш актывізаваць працу карэспандэнтаў, каб звярнуць іх увагу на асноўныя пытанні і праблемы, рэдакцыя «Ніві» 20 снежня арганізуе нараду. Абудзецца яна ў памяшканні Галоўнага праўлення БГКТ у Беластоку на Варшаўскай вуліцы № 11. (мх)

Дарагое Сэрцайка!

Я вучуся ў сярэдняй школе. Падрыхтоўка да ўрокаў займае шмат часу. І здараецца пераважна так, што цэлы дзень сяджу над кніжкай, а карысці з гэтага мала. Дайшла я да вываду, што няма патрэбы цэлы дзень сядзець над кніжкай, бо перамучуся моцна, а не навучуся амаль нічога. Думаю я, што патрэбна мне нейкая разрыўка. Але не ведаю, як арганізаваць свой час так, каб было і весела і навука ішла добра. Мае сяброўкі гавораць, што калі вучуся, дык не трэба хадзіць на забавы, бо гэта перашкаджае ў вучобе. Аднак я думаю, што забава не мае нічога супольнага з навукай. Гэта проста прыемная разрыўка.

Надзя з Бельшчыны

Надзя! Пішаш, што забава не мае нічога супольнага з навукай. А адкуль жа ж узяць гэтага часу, каб хапіла і на забаву і на навуку, калі яго і так не хапае. І я думаю, як і твае сяброўкі, што калі навука — дык не забавы ў галаве. Аднак, калі, напрыклад, здараюцца забавы з нейкай аказіі ў школе, тады напэўна можна і трэба пайсці сустрэцца з сяброўкамі і сябрамі, патанцаваць, пасмяяцца. Але ж гэта рэдкія з'явы, таму і не становяцца яны перашкодай у навуцы. Мне здаецца, што ты проста не ўмееш усё арганізаваць так, каб гэта давала карысныя вынікі. Паглядзі на сваіх сябровак, якія добра вучацца, як яны арганізуюць свой час. Калі ты перамучана, напэўна, сядзенне за кніжкай нічога карыснага не дасць. Трэба проста пасля ўрокаў з'есці абед і зрабіць маленькі адпачынак. І толькі потым сядай за ўрокі. Бо насілу нічога не зробіш. А можа ты нездаровая, тады пайдзі да лекара. Можа твае адчуванне стомленасці патрабуе лячэння? Бо ж навукі ў сярэдняй школе шмат, а каб яе адолець, патрэбна добрае самапачуццё, здароўе.

Жадаю поспехаў у навуцы

Сэрцайка

ПАДРЫХТОЎКА МОЛАДЗІ ДА ПРАФЕСІІ ЗЕМЛЯРОБА

У грамадзе Храбалы на Бельшчыне сур'ёзнай праблемай з'яўляюцца справы, звязаныя з падрыхтоўкай моладзі да прафесіі земляроба. Калектывы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (ЗПР) побач са школамі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (СПР) і засаднічымі школамі (ЗШР) з'яўляюцца асноўнай формай падрыхтоўкі моладзі да прафесіі земляроба.

У нашай грамадзе ёсць 676 гаспадарак, для якіх у хуткім часе трэба будзе падрыхтаваць кваліфікаваных гаспадароў. З гэтага вынікае, што трэба кожны год мець каля 50 выпускнікоў СПР, ЗШР або ЗПР. Датыхчасовае шкаленне ў гэтых формах не забяспечвае нават 1/3 патрэб. Таму неабходна ў вёсках, дзе пражывае мінімум 10 чалавек з пачатковай адукацыяй ва ўзросце 17—30 год, арганізаваць калектывы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Гэтая моладзь, якая не пайшла вучыцца далей, павінна паступіць у засаднічую сельскагаспадарчую школу ў Бельску Падляшскім. Але з гэтым ёсць цяжкасці. Не ўсе маладыя людзі, якія закончылі пачатковую школу, хочуць вучыцца.

У грамадзе Храбалы шмат ёсць людзей да 30 год, якія вырашылі застацца на гаспадарцы. З іх толькі 13 мае закончаную школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Значыцца, трэба намагацца, каб і іншыя людзі здабывалі сельскагаспадарчыя веды. Але тут паяўляецца новая праблема. Многія маладыя людзі не закончылі пачатковай школы. Налічваецца іх 49. Неабходна для іх арганізаваць агульнаадукацыйныя вячэровыя курсы. Пастаноўлена ўжо, што ў Плёсках і Кнаразах такія курсы будуць арганізаваны і гэтыя 49 чалавек закончаць праз год або два 8 класаў. У грамадзе Храбалы ёсць і такія маладыя людзі, якія хочуць вучыцца завочна ў сельскагаспадарчых тэхнікумах у Беластоку і Ружанастоку. Прэзідыум ГРН хоча ім дапамагчы і разважае аб магчымасці звароту коштаў падарожжа на заняткі і кансультацыі. Тым, хто будзе вучыцца ў стацыянарных тэхнікумах, хочуць прызнаваць спецыяльныя стыпендыі.

Аляксандр Трафімюк
сакратар ГРН у Храбалах

УРАЧЫСТАСЦЬ У ГДАНЬСКУ

15 лістапада 1970 года ў аддзеле БГКТ у Гданьску адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная 53-ай гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Адкрыў акадэмію і прывітаў усіх прысутных член БГКТ у Гданьску Янка Міхайлаў. Даклад аб вялікім значэнні Кастрычніцкай рэвалюцыі прачытала Аня Красько — сакратар аддзела. Далей выступаў Міхалай Іванюк і сакратар Камітэта Фронту адзінства народа ў Гданьску мгр Антон Юр'еў.

Выразіў ён задавальненне, што можа прысутнічаць на вечарыне, пачуць беларускія слова, дарагую яму беларускую песню. Аказалася, што Антон Юр'еў нарадзіўся на Беларусі і там пражыў да 18-ці гадоў. «Усё гэта, — сказаў ён, — прыпамінае мне дзяцінства і маладосць».

Пасля афіцыяльнай часткі выступіў мастацкі гуртох. Праграма яго была вельмі багатая і цікавая. Спачатку песні і вершы на тэму рэвалюцыі, а потым народныя беларускія песні пад акампанімент гітары ў выкананні Міхася Гадоньчука.

Як жа цудоўна было паслухаць вельмі дарагія нам родныя словы, мову нашых бацькоў! Прыгадуліся дзяцінства, бурлівыя школьныя гады, клапатлівыя мацярынскія рукі, ласкавы яе погляд і як жа цёплыя словы...

А. К.
Гданьск

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Falstaff" (hiszpański), 8—9. „Banda Asa Kier" (radz.), 10—11. „Album polski" (polski), 12—13.

ДУБІНЫ

„Dzień oczyszczenia" (polski), „Królewski błąd" (czeski), 9—13.

НАРАЎКА

„Most" (jugosł.), „Na miłość nigdy nie jest zapóźno" (jugosł.), 9—13.

НАРВА

„Ruchome piaski" (polski), „Jezioro starej sowy (NRD), 9—13.

ЧЫЖЫ

„Czekam w Monte Carlo" (polski), „Czarny wiatr" (meksykański), 9—13.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Śmierć Indianina" (rumuński), „Naczelnik Czukotki (radz.) 9—13.

АРЭШКАВА

„Lew pręży się do skoku" (węgierski), „Przygody Tomka Sayera" (rumuński), 12—13.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

БОЦЬКІ

„Dziewczyna na rozdrożu" (bułg.), „Słuchajcie bicia dzwonów" (jugosł.), 9—13.

ОРЛЯ

„Dziewczyna z walizką" (włoski), „Francja naprzód" (franc.), 9—13.

РАЙСК

„Marynarz Czyżyk" (radz.), „Mściciel z przeklętej góry" (jugosł.), 9—13.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Jak rozpętałem II wojnę światową" (polski), 8—13.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Tak się zaczęło" (NRD), 8—9. „Dziewczyna z walizką" (włoski), 10—11. „Dzień oczyszczenia" (polski), 12—13.

ЯНАЎ

„Che / opowieść o Guevarze" (włoski), 9—13.

ШУДЗЯЛАВА

„Znicz olimpijski" (polski), „Zbyszek" (polski), 9—13.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Jak rozpętałem II wojnę światową" (polski), 8—13.

МЕЛЬНІК

„Zdobywcy nieba" (radz.), 8—9. „Dwaj panowie bez parasoli" (rumuński), 10—11. „Wkrótce nadejdzie wiosna" (radz.), 12—13.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Lenin — karty życiorysu" (radz.), 8—9. „Dwaj panowie bez parasoli" (rumuński), 10—11. „Wkrótce nadejdzie wiosna" (radz.), 12—13.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Rozbójnicy sycylijscy" (włoski), „Dywersanci" (jugosł.), 9—13.

НОВЫ ДВОР

„Nie ma powrotu Johny" (polski), „Spotkałem nawet szczęśliwych Cyganów" (jugosł.), 12—13.

працягу ўсяго года, а не бяздзейнічала. Таму, заявіў Чэрчыль, ён просіць, каб рускія разгледзелі ўсю гэту праблему і розныя альтэрнатывы, якія англічане прапануюць адносна найлепшага выкарыстоўвання наяўных узброеных сіл у раёне Міжземнага мора.

— Я хацеў бы спытаць у англічан, — звярнуўся Сталін да Чэрчыля, — ці вераць яны ў аперацыю «Оверлард» або яны проста гавораць пра яе для таго, каб супакоіць рускіх.

— Калі, — адказаў Чэрчыль, — будуць умовы, якія былі ўказаны на Маскоўскай канферэнцыі, то я цвёрда перакананы у тым, што мы будзем абавязаны перакінуць усе нашы магчымыя сілы супраць немцаў, калі пачнецца ажыццяўленне аперацыі «Оверлард»...

Умовы, на якія спасылаўся Чэрчыль, былі сфармуляваны на Маскоўскай канферэнцыі міністраў замежных спраў трох дзяржаў, што адбылася незадоўга да Тэгеранскай сустрэчы. Яны вызначылі, у якім выпадку высадка цераз Ла-Манш можа быць паспяховай: у Францыі да моманту ўварвання павінна знаходзіцца не больш як 12 германскіх мабільных дывізій; на працягу першых 60 дзён пасля высадкі немцы не павінны мець магчымасці перакінуць у Францыю для папаўнення сваіх войск больш як 15 дывізій.

Напамінаючы аб гэтых умовах, Чэрчыль даў зразумець, што пры пэўных абставінах аперацыя «Оверлард» наогул можа не адбыцца. У выніку пасля доўгіх дэбатаў пытанне аб «Оверлардзе» зноў зайшло ў тупік. Здавалася, што працягваць перагаворы наогул бессэнсоўна.

Сталін рэзка ўстаў з месца і, звяртаючыся да Молатава і Варашылава, сказаў:

— Пойдзем, нам тут няма чаго рабіць. У нас шмат спраў на фронце...

Чэрчыль пачаў круціцца ў крэсле, пачырванеў і прамармытаў, што яго «не так зразумелі».

Каб неяк разрадзіць атмасферу, Рузвельт прымірыцельным тонам сказаў:

— Мы вельмі галодныя цяпер. Таму я прапанаваў бы перапыніць наша пасяджэнне, каб прысутнічаць на абедзе, які нас сёння частуе маршал Сталін...

(Працяг будзе)

27 ГОД НАЗАД

У гэту ноч не спалася Міхасю Врублеўскаму. Ледзь дачакаўся досвіту, устаў і пайшоў да суседа Езіка Кастэцкага. Расказваў, што яму не спалася ў гэтую ноч, і сэрца так балела, як быццам штосьці дрэннае прадчувала. Абмяркоўвалі, што рабіць будуць. Гутарка трывала болей гадзіны. Раптам Міхась зірнуў у акно і кажа:

— Оей, немцы да солтыса прыехалі, два самаходы, і прывезлі многа людзей.

Усе хатнія глянулі ў акно. Бачаць — сакалдзянаў сем'і: Сяргея Врублеўскага, Чабана, Хомчыка, Красніцкага, а таксама сям'я Вільчынскага з Варанічы.

— Аей, бяда, мусіць, прыехала. Пайду дамоў.

Толькі прыйшоў дадому, расказаў, што бачыў, як у хату ўвайшлі чатыры гестапаўцы.

— Тут жыве Врублеўскі Міхал?

— Тут, — адказалі ў хаце.

Загадаў гестапавец ісці ўсёй сям'ёй да солтыса. Хацелі апранууцца, але гестапавец не даў. Каля солтыса адвялі людзей да стадолы, прынеслі рыдлёўкі і загадалі капаць яму. Пачалі капаць, але малую. Тады гестапавец паказаў нагой, дакуль трэба капаць большую. Калі ўжо яма была гатова, тады ўсіх 56 чалавек пагналі да ямы і пусцілі серыю з аўтамата.

Яшчэ доўга зямля рухалася на магіле-яме, але ніхто не асмеліўся адгортваць зямлю і выцягваць пастраляных.

Аказалася, што здраднік Бівойна навёў немцаў на гэтых людзей за тое, што яны аказалі дапамогу партызанам.

Гэта было 11 кастрычніка 1943 года.

А. С. Сакольчына

СПРАВАЗДАЧНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

15.XI. адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя грамадскага камітэта ПАРП у Шудзялаве. Найбольш месца ў справаздачным дакладзе і дыскусіі прысвечвалася сельскагаспадарчым справам паасобных вёсак. Узяло ў ёй удзел 59 чалавек. Канферэнцыя падсумавала двухгадовую дзейнасць камітэта і выбрала новыя ўлады. Першым сакратаром выбраны Юзэф Альховік, сельскагаспадарчым сакратаром — Хведар Рыс.

А. С. Шудзялава

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

BZGraf. Nakład 7107 W-4

Хоць разарвіся

Палагея прыбегла да суседкі. Задыхалася. Выцерла рукавом успацелы твар.

— Тэклечка, пазыч жменьку солі. Прыехаў зяць з дачкою, селі за стол, а солі, як на трэх, няма...

Тэкля насыпала ў паперку солі, акуратненька загарнула.

— Вазьмі, Палагейка, усё ж бывае...

— Але, Тэклечка, усё бывае. Ты чула, што нарабіў Ігнаськаў Іван? Не чула? Ехаў на трактары з работы. Прыцемкі ўжо былі. Надумаў да цешчы заехаць у Загароддзе. Ну, заехаў, а там выпіў, як следвае. Едзе назад, трактар ва ўсе бакі рулюе — цягне яго ў адзін бок, а ён едзе ў другі. Не даехаў і да Лешчыцаў — зваліўся ў канаву. Кажуць, ледзь выцягнулі Івана з-пад трактара...

— Палагейка, так ім і трэба, гэтым выпівацелям, гаркахватам. А што было з Печыхіным зяцем? Паехаў на лодцы рыбу лавіць. Вядома ж, выпіўшы. Дык выкуліўся з лодкі. Самога так-сяк вылавілі...

— Тэклечка, далібог цяпер мужчыны з розуму пазыходзілі. На тым тыдні я ішла са сваім Сцяпанам з Засекаў. Пераходзіла праз рэчку. Кладачка вузенькая, хісткая, дык, ведаеш, я неяк нянёмка пахіснулася і кульнулася ў рэчку. Праўда, вада не глыбокая, але ж замаразкі пайшлі, холадна. Карабкаюся да берагу — зуб на зуб не трапляе. А ён, стары даўбень, стаіць на беразе і выскаляецца: „Вось якія цяперашнія маладыя жанчыны — з дубоў лісце даўно апала, а яны ў ваду лезуць. Без трэніроўкі ў маржы запісваюцца..."

— Што старыя, што малыя — ўсё адно. У нас пад хатаю шмэндрыкі абабралі грушу, а на дрэве паперку павесілі: „Асцярожна, не трэсці — ужо абтрэсена!..."

За гутаркай праходзіць гадзіна, другая. Раптам Палагея глянула ў акно і за галаву хапілася:

— А божачка, сонейка ўжо заходзіць. Там жа зяць з дачкою за сталом чакаюць! Вось кожанькі дзень так: тупаеш ад печы да стала — хоць разарвіся...

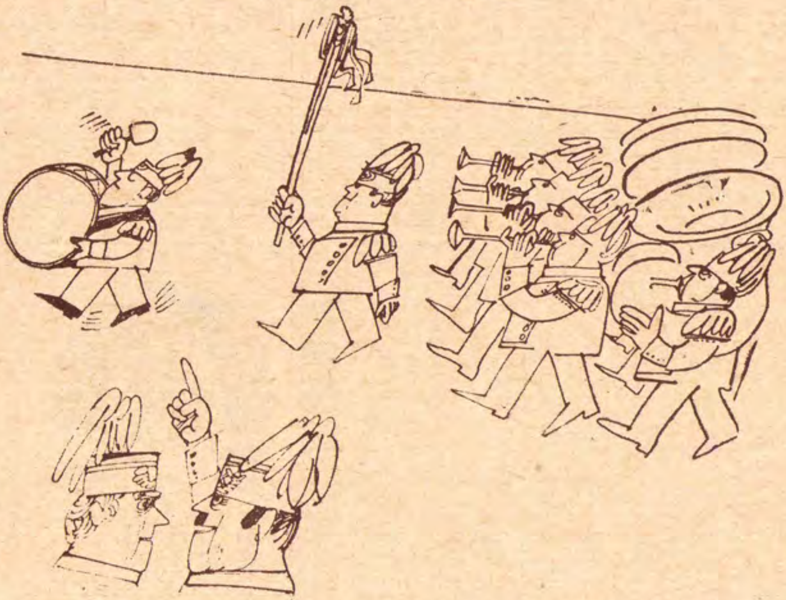
Міхась Пянкрат

Сварка ў паветры

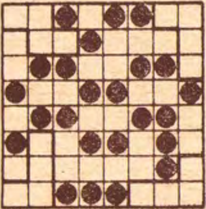
НІЎКА

ДА ДНЯ ШАХЦЁРА

— Калі яго брыгада заняла першае месца, сказаў, што не будзе хадзіць у канцы.

Талаваломка

Па вуглах квадрата размешчаны фігуры, якія складаюцца з чатырох пустых клетак. Размясціце на рэшце поля 12 фігур так, каб у кожнай з іх было па два чорныя кружкі.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 18 трохвугольнікаў.

НАІЎНАСЦЬ

Вышаўшы з кіно, пані Злуткоўская звяртаецца да свайго мужа:

— Чаму ты мяне ніколі так не кахаў, як ён яе ў фільме?

— Не будзь смешнай, — адрэзаў муж. — Ты маеш уяўленне, колькі акцёру плацяць за такое каханне?

ЛЯКАРСТВА

— Чаму вы не прымаеце лякарства? — строга спытаў доктар.

— Яно вельмі агіднае.

— Магу вам даць параду: піце лякарства, а думайце, што п'еце каньяк.

— Ведаеце, доктар, ужо лепш я стану піць каньяк, а думаць буду, што п'ю лякарства.

РАЙ

Муж і жонка сварацца.

— Я ўпэўнена, — з запалам гаворыць жонка, — што ў раі жанчыны знаходзяцца асобна ад мужчын.

— Бясспрэчна, — адказвае муж, — у процілеглым выпадку які б гэта быў рай.

ДАКЛАДНА ПАДКАЗАЎ

У павятовым горадзе прыезджы чалавек пытаецца ў стрэчнага мужчыны:

— Дзе ў вас тут сярэдняя школа?

— Насупраць прамтаварнага магазіна.

ПРЫМАЎКА

— Сыне, ці ведаеш ты якуюнебудзь прымаўку пра карысць калектыўнай працы?

Сын адказаў:

— Гуртам і роднага бацьку добра біць.

КОЛЬКІ ЧАКАЦЬ?

Аленку прывялі першы раз у дзіцячы сад. Яна не адпускала маміны рукі і прасіла:

— Мамачка! Пабудзь са мною, пакуль я перастану плакаць.

ДЗВЕ ЖОНКІ

— Зірніце, аказваецца, у Грышы дзве жонкі.

— Ды не, што ты: адна з іх сакратарка.

НЕ РАЗГУБІЎСЯ

Шафёр парушыў правілы вулічнага руху. Міліцыянер спыніў яго і пытае:

— А вы памятаеце правілы руху?

— А які пункт вы забыліся, таварыш аўтаінспектар? — не разгубіўся шафёр.

РЭХА

Гучаць магу на ўсе я галасы, —
Само сябе не раз хваліла рэха. —
Як захачу — дык прыміу у басы,
А не —
дык разальюся гучным смехам.
І ноччу закрычу, і сярод дня,
Заўсёды рагачу я смела...
Але настала раптам цішыня —
І рэха ў той жа момант анямела.
Яно адразу стала небыццём,
Як толькі сціхлі ў наваколлі гукі...

...Бываюць людзі, што за ўсё жыццё
Не выкажуць сваёй уласнай думкі,
А ўсё чужое сыплюць, быццам з меха...
Такіх чакае доля рэха...

Ул. Рудзінскі

ПАКЛЁП

У свой час амерыканская прэса вельмі нападала на вядомага майстра камедыі Чарлі Чапліна. Але Чаплін быў спакойны, і гэта дзівіла рэпарцёраў. Калі адзін з іх спытаў, як гэта артысту ўдаецца, той адказаў:

— Калі мяне ўджальваюць паклёпнікі, я заўсёды думаю, што восы ніколі не кідаюцца на дрэнныя плады.

ЗНАЙШЛІ ВЫЙСЦЕ

Афіцыянтка падышла да кухара і пытаецца:

— Што будзем рабіць з учарашнім супам — ён закіс.

— Закрэслім у меню „суп", а напішам — „расольнік".

ЗДАГАДАЎСЯ

Муж узлез у ботах на стол і выкручвае перагарэўшую лямпачку. Жонка дакарае:

— Васіль, ты б хоць газету пад ногі падклаў!

— Нічога, не хвалюйся, я і так дастану.

НЕКАТОРЫМ ПАЭТАМ

У коле паэтаў Сафокл сказаў неяк, што ён над трыма радкамі працуе чатыры дні.

— Чатыры дні? — здзівіўся паэт, вядомы сваімі пасрэднымі вершамі. — Я за чатыры дні напісаў бы тысячу радкоў.

— Не сумняваюся, — адказаў Сафокл, — але яны пражывуць не больш, як чатыры дні.

ПРЫМАДОННА

Оперная прымадонна плача пасля прэм'еры ў сябе ў спальні.

— Падманшчыкі, агідныя падманшчыкі!

— Што здарылася? — пытаецца муж.

— Мне паднеслі ўсяго шэсць букетаў!

— Хіба гэтага мала?

— Але ж я заплаціла за дванаццаць!

ХАДЗЕМ

Маленькі хлопчык з мамай у дырэктара школы.

— Пойдзем, мама. Калі дырэктар гаворыць, што ўсе класы перапоўнены, не трэба настойваць.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны, Крыстыны і Марысі з Гайнаўкі змяшчаем песню

Dla mnie Twój słoneczny uśmiech

Dla ciebie świeci srebrny sierp
wśród migających gwiazd,
dla ciebie słońce budzi dzień,
a dniem szumi las...

Dla mnie
twój słoneczny uśmiech,
dla mnie
nastrój twoich wzruszeń,
dla mnie oczu twoich blask
i
dla mnie
niezapominajki
pierwsze,
te ze szkolnej ławki,
dla mnie
w listach plamy łez,
nasz chrzest...

Dla ciebie same dobre dni
i wielki, piękny świat,
wspomnienie wśród szczęśliwych chwil,
że kiedyś byłem ja...

Dla mnie...

Курʼёзы

ШТО-НЕБУДЗЬ ВОСТРАНЬКАЕ

Рэцэпт „д'ябальскага філе" застаўся невядомым. Яго аўтар — мексіканец Эдуарда Рамірэс, пераможца міжнароднага гастранамічнага конкурсу на самую „пікантную" страву, пажадаў пакінуць кулінарны сакрэт у тайне. А шкада. Урачы бальніцы ў Буэнас-Айрэсе, куды даставілі трох членаў журы пасля дэгустацыі „філе", вельмі хацелі ведаць, што ж такое праглынулі іх пацыенты.

ДЗЕЛЯ БЯСПЕКІ РУХУ

У савет адной аўстрыйскай абшчыны паступіла прапанова забараніць жанчынам стаяць на рагах вуліц і разводзіць плёткі, „бо гэта сур'ёзна пагражае бяспецы вулічнага руху".

КРАКАДЗІЛЫ І УЛАСНАСЦЬ

Няспынны рост злачыннасці ў Злучаных Штатах і няздольнасць паліцыі справіцца з хваляй злачынстваў прымушаюць многіх амерыканцаў самім думаць аб сродках самаабароны. У сувязі з гэтым у апошнія гады ў ЗША рэзка павялічыўся попыт на вартавых сабак.

Аднак злачынцы таксама не засталіся ў даўгу. За апошні час у буйных гарадах ЗША сталі частыя выпадкі абрабавання прахожых, пры якіх бандыты выкарыстоўвалі спецыяльна абучаных сабак. Такім чынам, вядомая прымаўка „сабака — сябар чалавека" ў амерыканскіх умовах траціць свой сэнс.

Некаторыя амерыканцы ў дарэмнай спробе запалохаць злачынцаў не абмяжоўваюцца сабакамі. Уладальнік аднаго чыкагскага бара выпускае па начах удава, а ўдзень трымае яго пад шклом на віду наведвальнікаў. Для аховы ўласнасці там можна трымаць ваўкоў, мядзведзяў, арлоў. Пакуль забараняецца выкарыстоўваць для гэтай мэты тыграў, львоў, леапардаў, шакалаў і ядавітых змей. Аднак шансы іх не страчаны, паколькі злачыннасць у ЗША працягвае расці.

Калі меркаваць па хобату, то камар і слон аднолькавыя.